

DEKRET „QUAM SINGULARI“

O VĚKU, JEHOŽ SE U DĚTÍ
POŽADUJE K PRVNÍMU
SV. PŘIJÍMÁNÍ,

VYDANÝ NA ROZKAZ
PAPEŽE PIA X. (blahé paměti)
KONGREGACÍ SVÁTOSTÍ
DNE 8. SRPNA 1910.

S ÚVODNÍM LISTEM
KARDINÁLA PETRA GASPARRIHO,
státního sekretáře papežského.

Italský text dekretu s krátkým výkladem
a příslušným nástinem katechismu podává

MONS. DOMINIK JORIO,
tajemník posv. kongregace Svátostí.

DLE II. VYDÁNÍ SV. OTCEM POŽEHNANÉHO
PŘELOŽILA
KONGREGACE NEJSV. SVÁTOSTI
(OO. EUCHARISTÍN) V BRNĚ.

V BRNĚ 1929.

Nákladem vlastním. — Tiskem Československé akciové tiskárny v Praze,
filiálky v Č. Budějovicích.

DEKRET „QUAM SINGULARI“

O VĚKU, JEHOŽ SE U DĚTÍ
POŽADUJE K PRVNÍMU
SV. PŘIJÍMÁNÍ,

VYDANÝ NA ROZKAZ
P A P E Ž E P I A X. (b l a h é p a m ě t i)
KONGREGACÍ SVÁTOSTÍ
DNE 8. SRPNA 1910.

S ÚVODNÍM LISTEM
KARDINÁLA PETRA GASPARRIHO,
státního sekretáře papežského.

Italský text dekretu s krátkým výkladem
a příslušným nástinem katechismu podává

MONS. DOMINIK JORIO,
tajemník posv. kongregace Svátostí.

DLE II. VYDÁNÍ SV. OTCEM POŽEHNANÉHO
PŘELOŽILA
KONGREGACE NEJSV. SVÁTOSTI
(OO. EUCHARISTÍNÍ) V BRNĚ.

V BRNĚ 1929.

Nakladem vlastním. -- Tiskem Československé akciové tiskárny v Praze,
filiálky v Č. Budějovicích.

CÍRKEVNÍ SCHVÁLENÍ.

V Římě, 1. listopadu 1928.

Pevně přesvědčeni, že zdařilý výklad dekretu »Quam singulari« a vhodný připojený katechismus přinesou veliký užitek lidu křesťanskému a zvláště dítkám, udělujeme milerádi imprimatur.

*† M. KARD. LEGA, BISKUP TUSCULSKÝ,
prefekt posv. Kongregace de disciplina Sacramentorum.*

Nihil obstat.

*Ant. Melka,
censor ex offio.*

C. 1831.

Imprimatur.

*Ex Episc. Ordinariatu Boh. Budvicensi,
die 20. Februarii.*

† Simon, Episcopus.

JEHO EMINENCI
NEJDŮSTOJNĚJŠÍMU PANU
KARDINÁLU PETRU GASPARRIMU,
STÁT. SEKRETÁŘI JEHO SVATOSTI,
JENŽ K TÉTO PRÁCI DAL
PRVNÍ PODNĚT
A POBÍDKU,
V POKOŘE A ÚCTĚ VĚNUJE
AUTOR.

ODPUSTKY PRO DEN PRVNÍHO SV. PŘIJÍMÁNÍ. \

Dekretem z 12. července 1905 uděluje posv. Kongregace tyto odpustky:

1. *Plnomocné* a to: dítkám, které se před tím vyzpovídaly a na úmysl Svatého Otce se v den prvního sv. přijímání pomodlí; příbuzným jejich až do třetího stupně, kteří se slavnosti prvního sv. přijímání zúčastní, sv. svátosti přijmou a na úmysl Sv. Otce se pomodlí.

2. *Neplnomocné*: 7 let a 7 quadragen všem věřícím, kteří aspoň se zkroutěným srdcem této slavnosti se zúčastní.

Státní sekretariát

Jeho Svatosti

č.: 74.229.

Ve Vatikáně, 18. října 1928.

Vysoce důstojný pane!

Sv. Otec přijal s otcovským uspokojením projev oddanosti a úcty, jež Vaše Veledůstojnost nedávno pokorně u trůnu Jeho složila, totiž spis Vámi vydaný o dekretu »Quam singulari«, o věci, jehož se u dítek vyžaduje k prvnímu sv. přijímání.

Jeho Svatost doufá, že tato vhodná práce přispěje k lepšímu pochopení papežských nařízení, aby se potom provádění jejich mohlo dít vždy jednotněji a horlivěji.

Svatý Otec proto blahopřeje Vaší Důstojnosti a uděluje Vám na znamení své obzvláštní přízně z plna srdce apoštolské požehnání jakožto záruku milosti Boží.

Já pak milerád používám této příležitosti, abych se s projevem upřímné a nevšední úcty

znamenal

Vaší Důstojnosti služebník

P. Card. GASPARRI.

Vysoce důstojnému

Mons. DOMINIKU JORIOVI,

tajemníku posv. Kongregace Svátostí.

ÚVOD.

LIST JEHO FMINENCE NEJDŮSTOJNĚJŠÍHO PANA
P. KARD. P. GASPARRIHO,
STÁTNÍHO SEKRETÁŘE JEHO SVATOSTI,
SPISOVATELI.

Monsignore,

Děkuji Vám za něžnou pozornost, s kterou Jste mi věnoval svou zajímavou práci o věku, jehož k prvnímu sv. přijímání vyžaduje dekret »Quam singulari«, vydaný na rozkaz papeže Pia X. (blahé paměti) Kongregací Sv. Svátostí dne 8. srpna 1910. Dekret tento podivuhodný svým obsahem a svou formou — událost to, jež pojistí vládě papeže Pia X. trvalou památku v historii — smetl jedním rázem s povrchu mylné názory u věci tak důležité, jakou jest první sv. přijímání maličkých, obnoviv dekret sněmu lateránského v jeho pravém smyslu, v němž mu vždy rozuměla nejvyšší autorita církve. Po nějakém okamžiku váhání byl dekret ten přijat s obdivem a s povděkem zvláště od kněží, kteří

nesou břímě neobyčejně něžného a důležitého úkolu, řídití totiž první kroky maličkých v životě křesťanském.

Ale jak těžko jest vypleti zlozvyk! Dekret opravil sice názory, zlepšil praksi, ale dosud jsme nedospěli k tomu, aby byla všude jednotná podle předpisů dekretu.

Dobře tedy, že se ozývá závažný hlas, jakým zajisté jest hlas tajemníka posv. Kongregace Sv. Svátostí, jenž důtklivě doporučí plnění dekretu a odstraňuje pochybnosti a námitky, jež zlý duch namítá. Neobyčejně vhod přichází malý katechismus pro nejmenší děti ve smyslu dekretu, jehož se všude dosud nedostávalo, což bylo hlavní příčinou zanedbávání dekretu. Při úpravě tohoto katechismu přidržoval jste se — a dobře jste učinil — znění dekretu a také výkladu, jež hned brzy po jeho vydání uveřejnil kard. Gennari, jenž, jak se dobře pamatuji, neobyčejně se radoval z toho, že směl spolupracovati na papežském dekretu důležitosti tak nesmírné.

Váš spis je tedy jistě povolán k tomu, aby způsobil mnoho dobrého pro duše — a to Vám upřímně přeji.

Ve Vatikáně, na svátek Nanebevzetí nejbl. P. Marie, 1928.

PETR KARD. GASPARRI,
státní sekretář Jeho Svatosti.

PŘEDMLUVA.

PIUS X. A DEKRET »QUAM SINGULARI«.

Jako kdysi pod blankytem palestinským zaznělo s božských rtů Ježíše Krista láskyplné a vábné slovo: »Nechtež maličkých přicházeti ke mně a nebraňte jim, neb takových jest království nebeské,«⁽¹⁾ tak zaznívalo tajemně po mnohá století ze svatostánku pod klenbou naší svaté církve totéž toužebné slovo božského vězně lásky. Ale tento tajemný hlas zůstal neslyšen, až dosedl na stolec svatého Petra dobrotivý Pius X., blahé paměti, a jemu láskyplně porozuměl a vydal dne 8. srpna 1910 skrze posv. Kongregaci Svátostí dekret »Quam singulari«, jímž doufal ukojiti konečně vřelou tužbu Božského Hosta, vydobýv dítkám zpět práva zasedati za stolem Páně.⁽²⁾

Tento spásonosný dekret, jemuž nelze ani dosti blahorečiti a jenž jest jedním z nejskvělejších drahokamů na tiaře Pia X., jest vskutku pravým zákoníkem práv dětí na Nejsvětější Svátost, práv — jež jim ode dneška

⁽¹⁾ Marc. 10, 14.

⁽²⁾ Právo plynoucí ze křtu, jak poznamenává blah. kard. Bellarmin; De Euch. 1. I. c. VII.

nelze odnít. Než ačkoli se mu podařilo, což nelze popřít, dát mocný popud k prvnímu sv. přijímání dítek tím, že hranice věku byla snížena se čtrnácti let na deset, ano i na devět let a obmezena důsledně příprava, přece nedošel i po osmnácti letech od svého vydání žádoucího a plného provedení. Důkazem toho jest, že ještě větší část dítek, jak je zjištěno zprávami k nám došlými a naším vlastním pátráním, zůstává vzdálena od stolu Páně, na nějž by měla míti podle dekretu právo a k němuž by měla býti zvána.

Nuž — pátráme-li po příčinách nedosti úplného provádění dekretu, zdá se nám, že jsou hlavně tři. Především ne všickni kněží mají po ruce latinský text dekretu a překlady v řeči lidové jsou málo známé jak kněžstvu, tak lidu. Tím se stává, že mnozí faráři opomíjejí čísti jej lidu v řeči mateřské o velikonocích a italský překlad, abych jeden příklad uvedl, leží nerozprodán ve vatikánské tiskárně. Kromě toho vyvstaly proti jasným předpisům dekretu námitky, které oddálily plné provádění dekretu, ačkoli se zakládají na zvycích a mylných názorech minulosti. Konečně ani kněžstvo ani věřící nemají malý katechismus pro děti podle předpisu dekretu. Jsme přesvědčeni, že biskupové, faráři, rodiče a jejich zástupci, to jest: poručníci, vychovatelé, učitelé atd. byli by bez obtíží poslechli úplně předpisů dekretu, kdyby s ním byl býval vydán maličký katechismus, jenž by jim byl býval vodítkem.

Je však nicméně čas, abychom se chopili blahodárného díla, jež uvedlo v pohyb živoucí a svaté hnutí maličkových k sv. přijímání. A činně to rádi, poněvadž láskyplné slovo Ježíšovo neustává zaznívati byt méně dojemně pod velkými i malými klenbami našich kostelů.

Budme přesvědčeni, že účinnému úsilí podaří se jednoho dne provésti plně jasnou a rozhodnou vůli Pia X. svaté paměti, která jest vůlí Boží. Tento cíl uložíme vážně pracem eucharistických sjezdů, které by měly všude jednati o této věci, až by dekret došel úplného provedení; biskupům jak diecésním, tak jiným, kteří jsou povinni podávati každým pátým rokem Svaté Stolicí zprávu nejen povšechnou, nýbrž i číselnou o věrném plnění dekretu;⁽¹⁾ farářům, kteří jsou zavázáni každého roku v čase velikonočním předčítati dekret lidu v jeho řeči; kazatelům, kteří mohou věnovati s prospěchem této věci aspoň jednu řeč postní; akci katolické, aby ji svými různými odbory vhodně a účinně šířila; řeholním i světským ředitelům a ředitelkám ústavů, kdež by též bylo záhodno v čase velikonočním dekret předčítati; konečně ředitelkám dětských asylů. Ano i těm, poněvadž v těchto asylech nejednou dosti záhy počínají dítky jeviti rozum, což sebou nese povinnost, aby šly — předpokládaje ovšem co nejmenší poučení — aspoň o velikonocích k sv. přijímání. — Mnoho si slibujeme od působení v tomto smyslu; jest nám zárukou blahá naděje, že díla eucharistická za podpory eucharistických sjezdů vyspějí v podivuhodně krásný květ . . .

Za těchto okolností odhodlali jsme se z lásky k božskému Spasiteli, jenž pod svátostnými způsoby se srdcem láskou planoucím a s rukama rozpjatými na znamení láskyplného zvaní očekává, že dítky půjdou k němu, vydati tento text na výsost důležitého dekretu a připojiti k němu krátký výklad a nástin malého kate-

(¹) Přezkoumání této části biskupské relace je již přeneseno z kongregace konsistoriální do kongregace Sv. Svátostí.

chismu k přípravě na první sv. přijímání, jenž, jak doufáme, odstraní nedostatky, na něž jsme shora naříkali.

Doufáme, že skromná naše práce, které jsme se podjali pro duchovní blaho italských dětí, může býti užitečnou i dětem jiných národů.

DÍL PRVÝ.

DEKRET

posv. kongregace de Sacramentis⁽¹⁾ ze dne 8. srpna 1910 (*Quam singulari*) o tom, v jakém věku mají býti dítky k prvnímu sv. přijímání připouštěny.

Ježíš a dítky.

S jakou něžností Kristus Pán zde na zemi dítky miloval, dokazují zřetelně četná místa sv. evangelia. S nimi pohývati, do náručí je bráti, jim žehnati bylo jeho rozkoší. Nemile nesl, když je učedníci odmítali, a káral je za to důtklivými slovy: »Nechtež maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim; nebo takových jest království nebeské.«⁽²⁾ A jak velice cenil dětskou nevinnost a čistotu duše, ukázal s dostatek, když děcko k sobě přivolav, učedníkům děl: »Zajisté, pravím Vám, nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského. Protož kdožkoli se poníží jako toto pachole, ten

⁽¹⁾ Confer textum latinum A. C. E. Br. 1910, pag. 211. Ord. l. č.-buděj. 1910, č. 34—36.

⁽²⁾ Marc. X. 13, 14, 16.

bude větší v království nebeském. — A kdo by přijal jedno takové pachole ve jménu mém, mne přijímá.«⁽¹⁾

Starý zvyk v církvi podávati sv. přijímání nemluvňátkům.

Církev katolická majíc toto na paměti, hned od počátku trvání svého snažila se maličké s Kristem Pánem sblížití svátostným přijímáním, kterýmž přisluhovala jim již jako nemluvňatům. Tak dalo se při křtu sv., jakž to téměř ve všech knihách obřadních až do XIII. století jest předepsáno; a ten zvyk leckde ještě déle se udržel; v církvi řecké a východní trvá dosavad. Aby se však předešlo nebezpečí, že by děti, zvláště nemluvné, chléb svatý z úst vypustiti mohly, byla jim zpočátku Nejsvětější Svátost toliko pod způsobou vína podávána. Avšak netoliko při křtu, nýbrž i častěji potom chlebem posvátným byly děti síleny. Tak v některých církvích dokonce bylo zvykem, že děti přijímaly hned po duchovenstvu, jinde zase se jim podávaly částky, které zbyly po přijímání dospělých.

Koncil lateránský schválil přijímání dítek, když poněkud k užívání rozumu přišly.

Od tohoto zvyku bylo později v církvi latinské upuštěno, a děti připouštěny byly k stolu Páně teprve potom, když poněkud k užívání rozumu

⁽¹⁾ Matth. XVIII. 3, 4, 5.

přišly a jakousi vědomost o Nejsv. Svátosti si přivlastnily. Tento nový řád, dříve již na několika místních synodách přijatý, schválen byl slavně na všeobecném sněmu Lateránském IV., r. 1215, kterýž vydal známý článek 21., jímž se nařizuje svátostná zpověď a sv. přijímání věřícím, když byli k užívání rozumu dospěli. Článek ten zní: »Každý věřící, obého pohlaví, když byl k užívání rozumu dospěl, nechť se jednotlivě ze všech hříchů svých aspoň jednou v roce vlastnímu svému knězi vyzpovídá a uložené pokání, seč jest, vykoná a nejsv. Svátost Oltářní aspoň o velikonocích nábožně přijme, lečby na radu vlastního zpovědníka za vhodno uznal na čas sv. přijímání se zdržeti.«

Sněm Tridentský⁽¹⁾ nikterak nezavrhne starý zvyk přisluhovati sv. přijímáním dítkám před užíváním rozumu, rozhodnutí lateránské potvrdil a klatbu vyřkl nad těmi, kdožby jinak smýšleli: »Kdož by popíral, že všichni věřící křesťané obou pohlaví, když dospěli ~~užívání rozumu~~, povinni jsou podle nařízení církve svaté každoročně, aspoň o velikonocích k sv. přijímání přistoupiti, budiž z církve vyloučen.«⁽²⁾

Podle nařízení sněmu lateránského, které jest dosud v platnosti, jsou tudíž věřící křesťané, jakmile dospěli k ~~užívání rozumu~~, povinni aspoň jednou do roka svátost pokání a Oltářní přijímati.

⁽¹⁾ Sess. XXI, de Communione, c. 4.

⁽²⁾ Sess. XIII, de Eucharistia, c. 8, can. 9.

Mylné náhledy a zlozvyky vzhledem k tomu, jak určití věk onen.

Avšak během času vyskytlo se nemálo mylných náhledů a politování hodných zlozvyků vzhledem k tomu, jak určití věk onen, kdy dospívá kdo k rozumu nebo schopnosti rozeznávací nabývá. Někteří soudili, že jiného třeba věku k přijetí svátosti pokání, jiného k sv. přijímání. K svátosti pokání domnívali se, že dostačí věk, kdy člověk dobré od zlého rozeznávací dovede a tudíž hříchu jest schopen; k svátosti Oltářní však že vyžaduje se věk dospělejší, větší znalost víry a důkladnější příprava duševní. A tak podle různých místních zvyků a lidských názorů stalo se, že stanoven je k prvnímu sv. přijímání věk tu 10 neb 12, tu 14 neb ještě více let, kdežto hoši a dívky mladší zůstali ze sv. přijímání vyloučení.

Takovýto zvyk, kterým byli věřící křesťané od stolu Páně zdržováni pod záminkou, že se takto brání zneuctění této vznešené Svátosti, stal se příčinou mnoha zla. Tak se totiž stávalo, že dětinná nevinnost, od objetí Krista oddalována, nebyla sílena pokrmem vnitřního života; a toho následek by také ten, že mládež nemajíc ochrany a vystavena jsouc tolika úkladům, ztrácela svoji čistotu a upadala ve hřích dříve, než poprvé sv. tajemství okusila. Třeba však první přijímání předcházelo důkladné poučení a pečlivá svátostná zpověď, což však všude se neděje, přece želeti jest vždy ztráty prvotní nevinnosti, kteréž by však bylo bývalo přijetím Svátosti Oltářní ve věku útlém možno zabrániti.

Neméně odsouzení hodný je zvyk na více místech zachovávaný, že se nedovoluje sv. zpověď dítčám, které dosud nebyly připuštěny ke Stolu Páně, anebo že se jim nedává rozhřešení. Tím se stává, že dítky upadnuvše v osidla těžkého hříchu, zůstávají v nich vězeti ku velikému nebezpečení duše své delší dobu.

Nejhorším však na věci té jest, že se na některých místech nepodává dítčám, které ještě nebyly u sv. přijímání, velebná Svátost ani na smrtelném lůžku jako pokrm na cestu do věčnosti, a dítky tyto, když umřely, se pochovávají jako nemluvňata (*more infantium*) a tak oloupeny bývají o přímluvy a modlitby církevní.

Učení církve proti těmto omylným náhledům a zvykům.

Takové škody působí ti, kteří na obzvláštní přípravě k prvnímu sv. přijímání více než třeba trvajíce, snad ani nepováží, že taková úzkostlivost vznikla z bludu jansenistického, podle něhož Nejsv. Svátost jest odměnou, nikoliv však lékem proti lidské slabosti. Vskutku však opak soudil sněm tridentský, uče, že Svátost Oltářní je »protijedem proti každodenním chybám a lék, který nás před těžkými hříchy chrání«⁽¹⁾ na tuto nauku nedávno opět položila důraz sv. kongregace Koncilu usnesením ze dne 26. prosince 1905, kterým otevřela cestu ke každodennímu sv. přijímání všem, dospě-

⁽¹⁾ Sess. XIII, de Eucharistia, c. 2.

lým i útlověkým, toliko dvě podmínky kladouc, totiž stav milosti posvěcující a pravý šlechetný úmysl.

A věru, když ve starých dobách zbylé částčky svátostných způsob podávány byly i dítkám nemluvným, zdá se, že nestává ani spravedlivé příčiny, proč by se nyní na dětech, které žijí v nejšťastnějším stavu prvotní čistoty a nevinnosti a zázračného onoho pokrmu pro tolik nástrah a nebezpečí svého věku v nejvyšším stupni potřebují, obzvláštní příprava vyžadovati měla.

Pravá znalost věku „rozeznávání“.

Vady, které jsme právě vytkli, z toho jest odvoditi, že ti, kdo jiný věk stanoví pro přijetí pokání a jiný pro sv. přijímání, ani s náležitou znalostí ani správně nevymezili, která vlastně léta jsou věkem rozeznávání (*aetas discretionis*). Vždyť přece jeden a týž věk pro obojí svátost vyžaduje sněm lateránský, ukládaje povinnost svaté zpovědi i sv. přijímání zároveň. A proto, jako věk žádoucí ke sv. zpovědi jest ten, kdy někdo dobré od zlého dovede rozeznati, čili věk, kdy k jakémusi užívání rozumu dospěl, právě tak čas k sv. přijímání ten jest vhodný, kdy chléb svátostný může býti rozeznán od chleba obyčejného; tedy opět věk, kdy dítě k užívání rozumu dospělo.

Svědectví theologů.

Nejinak věci rozuměli nejpřednější vykládači a současníci sněmu lateránského. Z dějin církevních totiž je známo, že různé synody a rozhodnutí

biskupů, již od století XII., brzy po sněmu lateránském, dítky sedmileté k prvnímu sv. přijímání pouštěly. Kromě toho máme svědectví nejvyššího věhlasu, Učitele Aquinského, u něhož čteme toto: »Jakmile dítky počínají jakési užívání rozumu míti (incipiunt aliqualem usum), takže uctivost k této Svátosti Oltářní chápati dovedou, může se jim tato Svátost podati.«⁽¹⁾

Ledesna vykládá tuto větu takto: »Pravím za všeobecného souhlasu, že jest podati sv. přijímání všem, kdož mají užívání rozumu, a to hned, jakmile k onomu užívání dojdou, třeba dítě ještě dosti jasně nechápalo, co koná.«⁽²⁾

Totéž místo vysvětluje Vasquez těmito slovy: »Jakmile dítě jednou dospěje k tomuto užívání rozumu, ihned mocí zákona božského tak je vázáno, že je církev nemůže zúplna osvoboditi.«⁽³⁾ Stejně učil sv. Antoninus, píše: »Jakmile dítě lstivého jednání schopno jest, tudíž těžce hřešiti může, je vázáno zákonem o zpovědi a důsledně i o přijímání.«⁽⁴⁾ K témuž závěru dospívá i sněm tridentský. Připomínaje tudíž v sezení XXI., c. 4: že »dítky nemající užívání rozumu, nejsou žádnou nutností vázány k přijímání Nejsv. Svátosti,« ten jediný pro to uvádí důvod, že nejsou schopny hříchů: »Nemohou totiž,« tak praví sněm, »milost dítek Božích, kterou obdržely, v tom věku ztratiti.« Z toho zjevno jest mínění sněmu církevního, že

⁽¹⁾ Summ. Theol., 3 part., q. 80, a. 9, ad 3.

⁽²⁾ In S. Thom., 3 part., 80, a. 9, dub. 6.

⁽³⁾ In 3. P., S. Thom., disp. 214, c. 4, n. 43.

⁽⁴⁾ In 3. P., S. Thom., disp. 214, c. 4, n. 43.

tehdy velí dítkám povinnost a potřeba přijímati, jakmile milost hříchem ztratiti mohou. S tím vším shodují se slova sněmu římského, jenž konán byl za Benedikta XIII. a učí, že povinnost přijímati velebnou Svátost počíná: »Jakmile hoši a dívky dospěly k letům rozeznávacím, to jest k letům, kdy dovedou rozeznati tento pokrm svátostný, jenž není leč pravé tělo Ježíše Krista, od chleba obyčejného a světského a dovedou přistoupiti s náležitou zbožností a uctivostí k stolu Páně.⁽¹⁾ Katechismus římský pak dí: »V jakém věku dítkám svatými tajemstvími přisluhovati se má, nedovede nikdo jiný lépe určití než otec a kněz, jemuž se zpovídají. Jejich věcí jest zkoumati a zkoušeti, zda dítě má již nějaký pojem a touhu po velebné Svátosti.«⁽²⁾

Názor Sv. Stolice.

Z tohoto všeho plyne, že věk rozeznávací pro přijetí Svátosti Oltární jest ten, kdy dítě chléb posvátný od chleba obyčejného a tělesného rozeznávací dovede, takže jest s to k oltáři pobožně přistoupiti. Proto netřeba dokonalé znalosti na základě nauky víry sv.; dostačít jakési pouhé základy, to jest jakési porozumění (*aliqua cognitio*), aniž třeba úplného užívání rozumu; dostačít počátečné jakési užívání, to jest jakés takés užívání rozumu (*aliqualis usus rationis*). Aby

⁽¹⁾ Istruzione per quei che debbono la prima volta ammettersi alla S. Comunione. Append. XXX, p. 11.

⁽²⁾ P. II., De Sacr. Euchar., n. 63.

tudíž odkládáno bylo se sv. přijímáním na dlouho a vyžadovalo se k němu vyspělejšího věku, nelze nikterak schvalovati, a sv. Stolica to vícekrát již zavrhlá. Tak na příklad blahé paměti papež Pius IX. listem kardinála Antonelliho k biskupům francouzským ze dne 12. března 1866 rozhodně zavrhl zvyk, který se byl v některých diecesích rozmohl, odkládati sv. přijímání na pozdější a to předem již stanovený věk. Taktéž posvátná kongregace Koncilu dne 15. března r. 1851 opravila článek provinciálního sněmu rouenského, ve kterém se nedovolovalo dítkám před dvanáctým rokem k sv. přijímání přistoupiti. Nejinak si vedla posv. kongregace de disciplina Sacramentorum, v záležitosti jedné štrassburské, dne 25. března 1910, v které se jednalo o to, možno-li připustiti ke stolu Páně dítky dvanácti- či čtrnáctleté; odpověď kongregace zněla: »Hoši i dívky buďtež k sv. přijímání připouštěni, když dospěli k létům rozeznávacím čili k užívání rozumu.«

Posvátná kongregace de disciplina Sacramentorum, všecko to zrale uváživši, aby se uvedené zlořády úplně odstranily, a dítky již od útlého věku k Ježíši Kristu přilnuly, Jeho život žily a ochranu našly proti nebezpečenstvím zkázy, proto uznala za dobré ve všeobecném shromáždění ze dne 15. července 1910 stanoviti toto pravidlo o prvním přijímání dítek, jež všude zachovati dlužno.

Povinnost sv. přijímání u věku „rozeznávání“.

Věk rozeznávací pro sv. zpověď i pro sv. přijímání jest ten, kdy dítě rozumně uvažovati počíná, to jest kolem sedmého roku, třeba i o něco dříve neb později. Tou dobou začíná zavazovati obojí přikázání o zpovědi i přijímání.

Netřeba důkladného vyučování nauky křesťanské.

K první zpovědi a k prvnímu přijímání netřeba plné a důkladné znalosti nauky křesťanské. Dítě však později jest povinno během času celému katechismu podle svých schopností postupně se doučiti.

Přiměřené a nutné poučení.

Znalost náboženství, jaká se na dětech vyžaduje, aby se přiměřeně k prvnímu přijímání připravily, pozůstává v tom, aby tajemství svaté víry každému ke spáse naprosto nutná svým duševním schopnostem přiměřeně pochopily, aby dále posvátný chléb rozeznaly od obyčejného chleba k pokrmu tělesnému sloužícího a s tou nábožností, jakou jejich věk s sebou přináší, ke stolu Páně přistupovaly.

Odpovědnost.

Povinnost plniti příkaz sv. zpovědi a přijímání, která dítě víže, spadá zvláště na ty, kdož o ně péči míti mají, tedy na rodiče, zpovědníka,

učitele a faráře. Podle katechismu římského přísluší připustiti dítě k prvnímu přijímání otci neb jeho zástupcům a zpovědníkovi.

Slavnostní společné sv. přijímání.

Jednou neb vícekrát do roka dejtež faráři ohlásiti a konati generální přijímání dítek, a připusťtež k němu nejen ty dítky, které tentokráte poprvé přijímají, nýbrž i jiné, které se souhlasem rodičů neb zpovědníka, jak výše podotčeno bylo, dříve k prvnímu sv. přijímání byly přistouply. Obojím budiž před tím několik dní poučení a přípravy věnováno.

Časté a denní sv. přijímání a povinnost o dalším poučení.

Těm, kdož péči o dítky mají, dbáti jest, aby tyto po prvním přijímání častěji, ano, možno-li i denně, jak si toho Kristus Pán i církve sv. přeje, ku Stolu Páně přistupovaly a aby to činily s takovou zbožností, jaké ve věku svém jsou schopny. Strážcové dítek mějtež dále na paměti velice závažnou povinnost svou, starati se o to, aby se dítky účastnily veřejného katechetického vyučování, a pokud by to nemožno bylo, jiným způsobem jejich náboženské vyučování nahraditi.

Sv. zpověď a rozhřešení.

Zvyk nepřipouštěti dítek ke zpovědi anebo rozhřešení jim nedávati, když již k rozumu dospěly, nelze naprosto schvalovati. Proto diecéšní

biskupové budou hleděti, aby vymizel nadobro, užívajíce za tím účelem třebaš též i prostředku právních.

Zaopatřování, poslední pomazání a pohřeb.

Zavržení hodný je zlořád, dítkám, majícím již rozum, Nejsv. Svátosti Oltářní v nemoci jako pokrm na cestu do věčnosti nepodávati, aniž jim posledním pomazáním posloužiti a pochovávatí je obřadem, jakým se pohřbívají nemluvňata (ritu parvulorum). Proti těm, kdo by od tohoto zvyku upustiti nechtěli, diecéšní biskupové nechť přísně zakročí.

Schválení papežské.

Všecko to, co kardinálové posvátné této kongregace ustanovili, sv. Otec Pius X. ve slyšení dne 7. měsíce srpna schválil a dekret tento, vydati a prohlásiti přikázal. Jednotlivým pak biskupům nařídil, aby jmenovaný dekret nejen farářům a duchovenstvu oznámili, nýbrž též i lidu každoročně v době ohlašování velikonočního přikázání v mateřském jazyku přečítati dali.

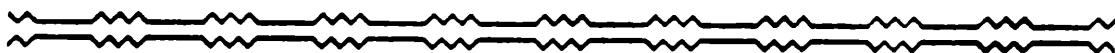
Biskupové pak sami budou povinni vždy po pěti letech, spolu s ostatními záležitostmi svých diecéších, též zprávu o zachovávání tohoto rozhodnutí Svaté Stolice podati.

Jakékoliv jiné nařízení, tomuto odporující, pozbývá nadále platnosti.

Dáno v Římě v domě jmenované kongregace, dne 8. srpna 1910.

D. CARD. FERRATA, *praeфекt*.

PH. GIUSTINI, sekretář.

DÍL DRUHÝ.

KRÁTKÝ VÝKLAD DEKRETU. ¹⁾

HLAVA I.

HISTORICKÉ A VĚROUČNÉ PODKLADY DEKRETU.

1. - V prvních dobách církve, jak je známo, bylo sv. přijímání podáváno jak na východě, tak na západě i kojencům hned po křtu svatém⁽²⁾ nejprve pod „obojí“ způsobou, později jenom pod způsobou vína a to důsledně podle věroučné věty, že svátosti živých rozmnožují milost svátostním úkonem samým (*ex opere operato*) v každém, kdo je hodně přijímá a neklade jim překážky; tak je tomu ovšem u dítek, které jsou pokřtěny a k užívání rozumu ještě nedospěly. Po modlitbách náležejících k obřadu křestnímu nosíval kněz dítě k oltáři a tam vyňav obřadní lžičkou z kalicha svaté způsoby,

(¹) Tento výklad byl ve formě přednášky aspoň co do podstaty předčítán autorem vybranému posluchačstvu dne 22. června 1928 v klášteře dell'Assunzione v Římě (Corso d'Italia 1).

(²) Ord. Rom. I. n. 461 (Migne P. L. vol. LXXVII, col. 957)-

vkládal je dítěti do úst a dítě podle svého obyčeje ssajíc požilo je. Tento zvyk trvá ještě na Východě anebo aspoň v některých církvích východních.⁽¹⁾

Důsledně bylo ovšem dítko i po křtu připouštěno k svatému přijímání.

2. - V církvi západní však zvyk tento pozvolna mizel z toho důvodu, že takovým dítkám stačí milost křestní a že ji v tomto věku nelze ztratiti. Čtvrtý sněm lateránský, slavený v roce 1215, konečně zrušil kanonem 21. tento zvyk pro církve západní vůbec⁽²⁾ a stanovil, že povinnost jednou do roka se zpovídati a v čas velikonoční velebnou Svátost přijímati počíná věkem »rozeznávání« (dobrého a zlého). Není pochyby, že sněm chtěl tu tímto slovem »*věk rozeznávání*« vyznačiti počátek užívání rozumu, jenž se dostavuje obyčejně asi 7. rokem, jakž to právoplatně prohlásil sám dekret a jak to v dalším pojednání chceme dokázati i my. Než někteří učenci vykládali podle svého soukromého názoru, že se k prvnímu sv. přijímání vyžaduje rozeznávání dokonalejší (dnes by se řeklo vyvinutější), jakého dítě 7. rokem ještě nemá a kterého nabývá značně později. Tím pak, že se tato nauka oněch učenců bohovědných roz-

(1) Sv. přijímání bývalo podáváno po křtu a biřmování, které se hned po něm udílelo před podáním Sv. způsob. Pomazav dítě sv. oleji vzal kněz dítě a nesl je z křestní kaple do kostela k oltáři. Mezitím zpívali přítomní slova sv. Pavla: »Všichni, kteří jste byli v Kristu pokřtěni, Krista jste oblekli.« (Gal. 3, 27.) Došed k oltáři zvolal kněz: »Pane, učiň nás hodny vzývati s důvěrou našeho nebeského Otce,« a modlil se potom s přístojícími »Otčenáš«. Potom následovalo sv. přijímání dítěte a obřadné propuštění. (Z knihy, pocházející z XI. stol., uschované v opatství Grottaferrata, o níž známost mám od dobrých mnichů, jimž jsem za to vděčen.)

(2) Text důležitého tohoto ustanovení uvedeme níže.

šířila, stalo se, že byl do církve zaveden zlozvyk odkládati první sv. přijímání dítek do věku značně pozdějšího, do desátého, dvanáctého, ano i čtrnáctého roku a to pod záminkou, že dítě před tímto věkem nemůže nabýti dostatečného poučení přípravného. V některých zemích došli až k té nedůslednosti, že dítky připouštěli sice k svaté zpovědi, avšak rozhřešení jim bylo dáváno až v den před prvním svatým přijímáním.

3. - Chceme-li přijíti na stopu, vedoucí k porozumění těchto mylných názorů, jež i některé provinciální sněmy (tarragonský z r. 1329 a 1565) jako bernou minci přijaly, musíme se vrátiti k závěru 21. článku čtvrtého sněmu lateránského, kde se stanoví na toho, kdo by přestoupil příkaz roční zpovědi a velikonočního sv. přijímání, když už byl k užívání rozumu dospěl, toto: »Jinak (když totiž tohoto příkazu neposlouchá) budiž mu za živa zapovězen vstup do kostela a po smrti budiž zbaven církevního pohřbu.« Nuž — aby kdo upadl do těchto trestů — tak asi usuzovali — vyžaduje se, aby byl již věkem dospělý: požadoval se tudíž tentýž věk, aby kdo podléhal příkazu o prvním sv. přijímání.

A poněvadž za našich dnů církev nedospělé censurami a těžkými tresty nestíhá, není nepodobné pravdě, že cosi takového dalo asi podnět k mylným oněm názorům. Než ať již tomu jakkoli, i když připustíme, že byl v době zmíněného sněmu lateránského zachováván týž zvyk a činěn rozdíl mezi hříchem a trestem s ním spojeným, přec měli tehdy usuzovati takto: dítě k užívání rozumu již vyspělé opomíjejíc zadostučiniti velikonočnímu příkazu sv. přijímání dopustilo se jistě hříchu, byť i neupadlo v trest naň uložený. Místo toho však zaměnila

se jedna věc s druhou a šlo se v tomto politování hodném omylu po drahé věky dál.

4. - Naproti tomu musíme však přiznati, že mnozí a závažní učenci bohovědní, jako sv. Tomáš Akvinský, sv. Antonius, Vasquez, Ledesma, jichž se dekret dovolává, i jiní, vystihli pravý smysl zmíněného článku lateránského sněmu a správně učili, že příkaz zpovědi a sv. přijímání začíná zavazovati dítky od onoho okamžiku, kdy mají již jakés takés užívání rozumu a jsou schopny zhřešiti. To byla ostatně vždy nauka crkve, sněmů, papežských projevů a dekretů římských kongregací, že tato povinnost spadá v jedno s »věkem rozeznávání« (dobrého od zlého) nebo-li s užíváním rozumu.⁽¹⁾

5. - Nicméně zbyly-li jaké pochybnosti, zaplašil je papež Pius X. dekretem: »Quam singulari«; rovněž tak zamítl libovolné výklady a ještě mnohem více nerozumné názory jistých učenců bohovědných o zmíněném zákonu čtvrtého sněmu lateránského a nařídil, aby uvedený zákon byl zachováván v pravém svém smyslu, vyloživ jasně, jaký věk a jaká příprava je nutná, avšak i dostatečná, aby dítě mohlo a mělo býti připuštěno k stolu svátostnému.

6. - Nechceme hýbati otázkou, jakou platnost má tento dekret; avšak jisté jest, že papež Pius X. chtěl jím mluvit i mluvil jím ve věci věroučné a ve věci církevní kázně jako učitel celé církve. Podotýkáme jen tolik, že tento dekret podvrátil — budiž nám prominuto to slovo — kázeň, kterou byl zakořenělý zvyk anebo lépe zlo-

⁽¹⁾ Touto historickou a věroučnou částí nemíníme se již déle obírat, poněvadž jest obšírně a jasně podána v dekretu, jež jsme uvedli upředu.

zvyk v církvi zavedl ve věci prvního přijímání dítek.

7. - Až do Pia X. byla dítkám jako příprava na první přijímání podávána celá nauka katechismu: papež Pius X. položil naproti tomu první přijímání v dobu, kdy počíná dítě rozumu užívatí a žádá tudíž od dítěte nejmenší míru základního poučení, o němž promluvíme níže; tak učinil z prvního přijímání základ celého katechismu, t. j. základ rozumové a mravní výchovy dítek k životu křesťanskému. Kdož by neviděl, jakou pomoc může taková výchova čerpati ze svátostného přijímání a jaké světlo vlévá poučování náboženské v duši takového dítěte, které po prvním sv. přijímání neustane ve smyslu našeho dekretu ke stolu Páně se blížit?

8. - Dnes snaží se moderní výchovné metody vyvinouti v dítěti vlohu pozorovací a přemýšlivou, aby tak dovedlo co nejdříve usuzovati. A aby dosáhli takového vývinu co možno záhy, užívají četných pomůcek: her, zpěvu, dárků, učebných hraček, časopisů a obrázkových knih, vycházek, světelných a kinematografických obrazů a j. Dítka velkoměstské mají kromě toho dnes daleko větší podíl na rodinném a společenském životě nežli dříve. Stávají se členy družin mládeže, účastní se závodů tělocvičných, divadelních představení, usazují se v tábořích při vodě a na horách, kde žijí daleko od svých rodin nějaký čas ve společnosti sta a sta jiných dětí. Nikdo nebude tady popírati, že se rozum dítek vyvíjí mnohem předčasněji nežli v dobách minulých. Je-li však tomu tak, je nutné, aby rodiče a ředitelé ústavů a ředitelky dětských asylů měli to přesvědčení, že náboženská výchova a celé dnešní křesťanské vychovatelství musí mítí za základ sv. přijímání. Jinak, nesnažíme-li se přivést k rozkvětu křesťanský život mali-

čkových účastí na milostech Nejsvětější Svátosti, upadáme v nebezpečí, že je ztratíme nadobro. Neběží tu tedy jen o nějakou malichernost, o jeden rok dříve či později, nýbrž o osud celé křesťanské výchovy budoucích pokolení. V osmi a tím spíše v deseti a dvanácti letech je již příliš pozdě, bychom zabránili, aby neblahý a nepříkladný vliv rodinného okolí a společnosti nezničil v dětech všecken náboženský a mravní smysl. Dnes, kdy se tolik péče věnuje tělesné výchově mládeže, je povinností biskupů, farářů, rodičů a všech, jimž budoucnost mládeže na srdci leží, aby aspoň se stejnou horlivostí pečovali o její výchovu duchovní, již je nutno počítí prvním svatým přijímáním.

9. - Dekret »*Quam singulari*« je tedy v době tak smutné pro všechny, ale smutné zvláště pro dívky, skutkem Prozřetelnosti: pod jeho ochranou má býti dítě na přechodu z dětského nevědomí k užívání rozumu posvěcováno, chráněno zla a vyzbrojováno proti pokušením světa, ďábla a těla a to »obilím vyvolených a vínem plodícím panny«. (Zach. 9, 17.)

HLAVA II.

ČÁST OBSAHUJÍCÍ PŘEDPISY DEKRETU.

ČLÁNEK I.

Který věk se požaduje a postačuje, aby se mohlo dítě připustiti k prvnímu sv. přijímání?

(Dekr. odst. I.)

10. - Řekli jsme, že čtvrtý sněm lateránský určil věk, v němž začíná zavazovati povinnost zpovídati se (byl-li spáchán hřích těžký) a přijímati v čas velikonoční. Zní pak kánon 21. doslova takto: »Každý věřící obého pohlaví, když byl dospěl k užívání rozumu, nechť se jednotlivě a upřímně aspoň jednou do roka ze všech svých hříchů svému vlastnímu knězi vyzná, uložené pokání, seč jest, vykoná a Nejsvětější Svátost aspoň o velikonočních uctivě přijme, leč by na radu svého zpovědníka anebo z nějakého rozumného důvodu za to měl, že se má na čas zdržeti.«

11. - Poslední slova dekretu lateránského: »leč by ... atd.« nečiní jistě žádné potíže. Může se skutečně přihoditi, že dítě, ačkoli dospělo k užívání rozumu, není schopno blížiti se ke stolu Páně: na příklad nedostalo-li se mu ještě poučení, není-li jeho malé srdce prosto náklonností těžce hříšných ... v takovém případě pak zpovědník právem odloží svátostné rozhřešení a první sv. přijímání, aby je lépe připravil.

12. - Sněm tridentský nezavrhnul prvotní praxi církve potvrdil dekret sněmu lateránského (sess. XIII.

can. 9) a vynesl klatbu proti každému, kdo by v této věci jinak smýšlel, slovy: »Kdo by popíral, že všichni jednotliví věřící obého pohlaví jsou povinni, když dospěli k užívání rozumu aspoň každého roku, v čas velikonoční přijímatí podle příkazu svaté Matky Církve, budiž vyobcován.«

13. - Toto ustanovení starého práva přijal zákoník církevního práva za své v kánonu 859. § 1: »Každý věřící obého pohlaví, jakmile dospěl do let „rozeznávání“ (dobrého od zlého), t. j. k užívání rozumu, je povinen, jednou do roka alespoň v čas velikonoční přijímatí Nejvyšší Svátost, leč by na radu zpovědníkovu za to měl, že se má na čas zdržeti z nějakého rozumného důvodu.«

14. - Dekret »*Quam singulari*« podal věrný a přesný smysl slov: »věk rozeznávání« — »užívání rozumu«. Opakuje to, co ustanovil sněm lateránský a tridentský a vykládá to právoplatně a jasně, aby zamezil všecku cestu výkladům nesprávným a libovolným. Dí totiž v bodu prvním: »Věkem rozeznávání jak pro zpověď, tak pro sv. přijímání je onen věk, v němž dítě počíná rozumně mysliti, to jest kolem sedmého roku, třeba o něco dříve nebo později; od této doby počíná závazek, aby plnilo obojí přikázání o sv. zpovědi i o sv. přijímání.« Budiž zde podotčeno, že toto ustanovení dekretu shoduje se v podstatě s tím, co předpisují *Digesta* (D. XXIII. i. fragm. 14) a dekretály (C. 4, 5, 7, 13, X., IV., 2) o uzavírání zásnub, vyžadující k této smlouvě věk sedmi let.

15. - Jiný takový výklad právoplatný, ale ovšem ne nový, podal již v 13. stol. sv. Tomáš Akv., jenž píše: »Jakmile děti počínají již nějak užívatí rozumu (*aliqualem usum*), takže mohou míti pojem o uctivosti k té-

to Svátosti, může se jim tato Svátost podati.« (Summa theol. p. II. q. 80, art. 9. ad 3.) Což značí ona slova: »*Počínají již nějak rozumu užívat*« jiného než první rozbřesknutí rozumu?

16. - A taková se též ujala praxe v církvi, když byl čtvrtý sněm lateránský odstranil zvyk podávati Nejsv. Svátost kojencům hned po křtu. Od tehdejších dob totiž stalo se zvykem připouštěti dítky k prvnímu sv. přijímání kolem sedmi let. Rozhraní toto však, všimněme si dobře, není naprosté pro všechny, nýbrž relativní, to jest, přihlíží k poměrům, v nichž se vyvíjí každé jednotlivé dítě zvlášť.

17. - »V dnešní době,« píše kardinál Gennari (Op. »Sull'età della prima Comunione dei fanciulli«), »dospívají dítky užívání rozumu mnohem dříve — tak to aspoň říká kde kdo. Dítky sotva tříleté nebo čtyřleté, nanejvýš pětileté, dovedou již usuzovati a zcela dobře rozeznávají chléb obyčejný od chleba svátostného. Tvrdívá se sice, že se rozum probouzí v sedmém roce. U některých snad ano; u přemnohých však mnohem dříve; a jen jako řídkou výjimkou až po sedmém roce. Stačí tedy tento věk k přijímání Nejsv. Svátosti.«

18. - Každý, kdo jen trochu praktické znalosti dítek, zvláště dnešních dítek, má, podepíše jistě slova učného kardinála; vždyť nejsou řídké případy, že dítky, a to dítky zcela útlého věku, rozeznávají osoby a věci, ptají se, nač a proč?, t. j. na důvody dějů, vypravují, co se jim přihodilo, projevují dosti dobře svá přání a poznávají, že jednaly špatně a prosí pak za odpuštění. Co chceme víc, abychom přiznali těmhle dětem počátečné užívání rozumu a tudíž i uznali, že jsou po předchozí

přípravě povinny podrobiti se příkazu o sv. přijímání, jež nejenom že znají, nýbrž po něm často i touží?

19. - A všimněme si, že slova: »*Dítka počíná usuzovati*« nepraví: dokonale usuzovati; stačí počátečné užívání rozumu; jako kdyby někdo řekl: zítřka, za svítání, zrána, t. j. na samém či pozdějším počátku dne, nesmělo by se tím rozuměti právě poledne.

20. - Konečně je třeba míti na zřeteli i to, že příkaz o sv. přijímání jest božský a spolu i církevní: božský, poněvadž Pán Ježíš řekl výslovně v evangeliu (Jan 6, 54): »Vpravdč, vpravdě pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna Člověka a pít Jeho krve, nebudete míti v sobě života;« a církevní, poněvadž církev určila, kdy nastává závaznost onoho přikázání božího: totiž ve věku »rozeznávání« nebo-li na počátku užívání rozumu, jednou do roka, a to v čas velikonoční a kromě toho v nebezpečí smrti.

21. - Namítne však někdo: »Pravda, tohle předpisuje Dekret »*Quam singulari*«; avšak kodex církevního práva, který jest novější nežli dekret, stotožňuje věk »rozeznávání« s věkem užívání rozumu a ne s jeho počátkem. Na to odpovídáme, že v kodexu jsou uvedeny zákony, ale nikoliv jejich právoplatný výklad, jenž přísluší vědě právnické. Ba co více, kodex se sám dovolává v poznámce k zmíněnému kán. 859 onoho příkazu, obsaženého v dekretu, jistě ne, aby jej zrušil — jak by snad někdo čekal — nýbrž aby mu ještě větší váhy dodal, bylo-li by třeba. Kromě toho prohlašuje kodex v kánonu uvedeném, že »věk rozeznávání« je věk, v němž se dostavuje užívání rozumu; nuž od té chvíle, když dítě počíná mysliti a usuzovati, má — tak to musíme říci — užívání rozumu; domnívati se opak, bylo by to-

lik jako bráti jednou rukou, co jsme dali druhou. Ostatně autor a vykladatel kánonu kodexu církevního práva, přímo k tomu zplnomocněný, kardinál Gasparri, soudí o tom, nemýlíme-li se, zcela jinak, nežli jistí samozvaní právníci církevní.

22. - Otáže se snad někdo: »Jak se má zachovati, kdo chtěje zachovati předpis dekretu, pochybuje, zda dítě již užívání rozumu došlo či nikoliv?« Odpovídáme: Je-li to pochybnost planá (negativní, t. j. bezdůvodná), kdy totiž naprosto nic nesvědčí o rozbřesknutí rozumu, nemůže a nesmí se dítě připustiti k sv. přijímání; je-li však naproti tomu pochybnost důvodná, kdy totiž pro závažné důvody lze za to míti, že je tu již počáteční užívání rozumu, byť nebyla vyloučena možnost opaku, neváže sice povinnost je připustiti (ke stolu Páně), avšak myslím — nezamítaje ovšem lepšího názoru — že je můžeme připustiti podle právní zásady: příznivá ustanovení lze vykládati volně, tíživá přesně (*favores sunt ampliandi, odia restringenda*).

23. - Co říci o dítěti, jež počíná užívatí rozumu, na př. teprve den po uplynutí času velikonočního? Je též vázáno příkazem o sv. přijímání? Myslím, že ne; neboť tato povinnost (kteráž se musí vykládati přesně), může býti vložena na člověka jen, co čas velikonoční trvá; tolik aspoň je jisto, že by nenaplnil tohoto přikázání ten, kdo by přijímal dříve, než čas velikonoční se počal. Tak není povinno jíti k sv. přijímání i takové dítě, které sice dospělo k užívání rozumu v čase velikonočním, ale není dostatečně připraveno, což je nutnou podmínkou, aby kdo podléhal tomuto přikázání. Závazek sv. přijímání počíná tedy pro dívky, když dospěly k rozumu a když došly předepsané přípravy buď před počátkem doby

velikonoční nebo pokud trvala. Je sice pravda, že tato závaznost nepomíjí ani po uplynutí času velikonočního, jak dí kán. 859 § 4 — avšak to tam není řečeno, že začíná předcházejícími velikonocemi. Ani nelze dovolávat se kánonu 854 § 5, jenž nařizuje faráři, že má mítí péči o to, aby byly k sv. přijímání co možno záhy (*quam primum*) vedeny děti, jež k rozumu dospěly a dostatečně jsou připraveny; neboť tato povinnost (lásky a zároveň i spravedlnosti) tkví v jeho úřadu pastýřském a ne v závaznosti příkazu o velikonočním přijímání, jakoby je snad vázal dříve nežli mu začaly podléhati.

24. - Je dosti jiných námitek proti našemu tvrzení; kam jen paměť lidská sáhá — tak namítají jeden po druhém — byly děti vždy vedeny k stolu Páně v deseti anebo ve dvanácti letech. Tak tomu bylo s námi, tak tomu bylo s našimi otci a dědy atd. Až do začátku našeho století shodují se umírnění theologové (ač se v jistých bodech od sebe rozcházejí) přece téměř všichni více méně o desátém nebo dvanáctém roce. Sv. Karel Borromejský — abychom uvedli za příklad světce — ustanovuje na XI. synodě v Miláně k přípravě dítek na první sv. přijímání počátek roku desátého, a sv. Alfons z Liguori, jenž to zaznamenává (*Theol. mor. Lib. 6. n. 301*), pokládá to za praxi obecně obvyklou u theologů.⁽¹⁾ Na tuto námitku odpovídáme, že církev v této

(¹) Chtějíce nahlédnouti v akta tohoto sněmu, našli jsme onen výrok sv. Alfonsa nejen v starém vydání sněmovních akt, nýbrž i v novém kritickém vydání nadepsaném: „*Acta ecclesiae Mediolanensis ab ejus initiis usque ad nostram aetatem opera et studio Presb. Achillis Ratti,*“ nynějšího Sv. Otce Pia XI., ježž Bůh na dlouhá leta zachovati račiž!

věci zůstala vždy věrna svým zákonům. Vskutku také kánon čtvrtého sněmu lateránského slaveného, jak již bylo řečeno, v roce 1215 a kánon 859 § 1 kodexu církevního práva, uveřejněný roku 1917 a vešlý v platnost o letnicích r. 1918, znějí úplně stejně. Ba, existují i listiny papežské, jež pro stručnost neuvádíme, z nichž se dá dokázati, že Svatá Stolica nechtěla schváliti jistá nařízení byt i světců, jako na př. sv. Karla, a že vždy vyslovovala při tom svůj úsudek o věku »rozeznávání« (dobrého a zlého). Vyhovoval-li věk ten později od moralistů stanovený a všeobecně rozšířený, skutečným poměrům tehdejší doby — an vývin dítek byl opožděný, podlehl s druhé strany neblahému vlivu jansenismu, jenž zatlačil v podvědomí základní pojmy o sv. přijímání a pomátl přípravu dostačující s přípravou dokonalou. Avšak když se přesvaté Srdce Krista Pána, planoucí láskou z Nejsvětější Svátosti, milované učedníci z Paray-la Monial zjevilo a dalo se slyšeti druhým neméně úzkostným výkřikem: »Viz to srdce, které lidi tolik milovalo a od lidí tak málo je milováno!« — tu počala, přese všecken veliký odpor, nová doba pravé lásky, zvolna ovšem, ale jistě pokračujíc, nová doba, která měla zahřáti srdce tou měrou, že by se zcela a s důvěrou otevřela Ježíši Kristu, nevyčerpatelnému zdroji nekonečné lásky. Tento apoštolát lásky, posílený přípověďmi božského Srdce, vydal a vydává podivuhodné ovoce. A mezi ním před tolikerým jiným uvedeno budiž denní sv. přijímání, znovu obnovené dekretem posv. kongregace Koncilu »Sacra Tridentina Synodus« ze dne 20. prosince 1905 a následujícím výkladem z 15. září 1906 a první sv. přijímání dítek opět zavedené do věku »rozeznávání«, totiž do počátečního užívání roz-

umu dekretem, o němž právě pojednáváme a jenž svůj vznik vzal z prvního.

25. - A sv. Karla Borromejského musíme chápati se zřetelem na dobu, v níž žil; a tu shledáváme, že jeho výzva farářům, aby svolávali dítky k poučování katechetickému již od 10. roku a pak je vedli k prvnímu sv. přijímání (aniž ovšem bylo vyloučeno, že by mohly býti připuštěny i dříve, jakmile k rozumu dospěly), byla již smělou a velikou reformou; vždyť víme, že biskupové i některé sněmy provinciální (cfr. n. 3) stanovili tenkrát čtrnáctý rok k prvnímu přijímání Nejsvětější Svátosti. A o sv. Alfonsu je třeba poznamenati, že sice se dovolává XI. synody milánské a kromě toho i uvádí, že desátý rok dětského věku byl za jeho doby všeobecně od učenců církevních pokládán za čas prvního sv. přijímání dítek (což asi velice pravděpodobně byl pozvolný a blahodárny účinek reformy sv. Karla Borromejského): nicméně však vykládá, že dítky poněkud probudilejší podléhají závazku přijímati Nejsvětější Svátost již před desátým rokem a uvádí pro toto mínění Bonacinu, jenž zavrhuje praxi některých farářů, kteří připouštějí dítky k prvnímu sv. přijímání jen v určitém věku beze všeho rozdílu.

Chce-li pak konečně kdo jaksi z uctivosti k sv. Karlu Borromejskému a k sv. Alfonsu pokládati za oprávněný onen zvyk sv. prvního přijímání dítek v desátém jejich roce, musí též uznati, že Svátá Stolica mohla tento zvyk odstraniti, jak to také z důležitých a správných důvodů učinila vydáním zákona zcela odchylného, o němž právě pojednáváme.

26. - Ještě snad namítne někdo: Zákony církevní nezavazují věřící před dokonáním sedmým rokem, jak

stanoví kánon 12. církevního zákoníku: tudíž ani ne příkaz o velikonočním přijímání.

Odpověď: Týž zákoník církevní, z něhož je vzato to všeobecné pravidlo, činí však v uvedeném kánonu tuto výjimku: »leč by zákon stanovil výslovně jinak«. Nuž a taková výjimka jest vskutku výslovně učiněna se zřetelem na závaznost sv. přijímání: je totiž stanoveno, že spadá tento závazek na dítky již před sedmým rokem, mají-li již počátečné užívání rozumu a podle své chápavosti i nutné vědomosti. A věru kánon 854 stanoví v § 1 takto: Dětem (pueris), které pro útlý věk nemohou poznávati a okoušeti Nejsvětější Svátosti, nebudiž podáváno.

§ 2. Aby v nebezpečí smrti mohla a směla dětem (pueris) býti podána Nejsvětější Svátost oltářní, stačí, dovedou-li rozeznávati Tělo Páně od obyčejného chleba.

§ 3. Mimo nebezpečí smrti vyžaduje se u dětí (pueri) právem úplnější znalosti nauky křesťanské a pečlivější přípravy, té totiž, aby podle své chápavosti znaly aspoň tajemství víry, nutná jako nezbytný prostředek k spasení, a zbožně, jak to v jejich věku je možno, přistouply k sv. přijímání. — Abychom pak, když jsme tohle zjistili, měli jasno, že se obzvláště v textu onoho kánonu jedná o dětech o něco málo mladších nebo starších nežli sedmiletých, ať již jde o to, připustiti je nebo nepřipustiti je ke Stolu Páně, je tu ještě jeden důkaz v náš prospěch, plynoucí z porovnání s kánodem 88 § 3, kdež se stanoví toto: »Nedospělý před dokonáním sedmým rokem se zove dítě, nebo hoch (puer), nebo maličký.« Poněvadž se však v uvedeném kánonu 854 mluví výslovně o dětech (hoších — pueri),

musíme z toho usouditi, že se zde míní dítky, jimž ještě není plných sedm let.

Také nepadá na váhu to, co podává kánon 88 § 3, že »dítě sluší zdržovati, ježto nemá sebe sama v moci«; poněvadž tato právní zásada, o níž se tam jedná, dá se v tomto smyslu vykládati o jiných zákonech církevních, avšak nikoli o výjimečném zákonu sv. přijímání. Ostatně, právní domněnka musí podle jiné právní zásady ustoupiti, jako i v našem případě, skutečnosti. Je tedy zřejmo, že sám kodex staví naproti všeobecné zásadě výjimečný předpis o sv. přijímání dítek, že totiž mohou a mají býti vedeny k prvnímu sv. přijímání před sedmým rokem, dospěly-li do věku »rozeznávání«, to jest k počátečnímu užívání rozumu a jsou-li připraveny potřebnými vědomostmi, o nichž pojednáváme teď.

ČLÁNEK II.

Jaké vědomosti má mítí dítě, aby mohlo a mělo býti připuštěno k prvnímu sv. přijímání?

(Dekr. č. II. a III.)

27. - Tato otázka souvisí těsně s předcházející a náš dekret odpovídá na ni nejprve záporně v bodu II.: »K první zpovědi a k prvnímu sv. přijímání není nutná úplná a dokonalá znalost nauky křesťanské...« a potom i kladně v bodu III.: »Znalost náboženství, jíž se vyžaduje na dítěti, aby se mohlo, jak náleží, připravit k prvnímu sv. přijímání, záleží v tom, aby znalo tak, jak to dovoluje jeho chápavost, tajemství sv. víry, každému k spáse naprosto nutná a umělo rozeznávat

chléb svátostný od chleba obyčejného a tělesného a mohlo přistupovati k Nejsvětější Svátosti s onou pobožností, které v svém věku jest schopno.« Kánon 854, jež jsme shora uvedli (pod č. 20), opakuje týž předpis. Hle, toť tedy vše, co žádá církev od dítek v prvním rozpuku jejich rozumu, aby byly připuštěny k prvnímu sv. přijímání: věděti, že jest Bůh jeden, jenž odměňuje dobré a zlé trestá; znáti tajemství, že jeden Bůh jest ve třech osobách; tajemství vtělení a smrti našeho Spasitele; rozecznávati chléb svátostný od tělesného — a tohle vše podle chápavosti jejich rozumu.

28. - A je to velice moudré, že církev nežádá leč tohle: především proto, že není správné zatěžovati útlé dítky plným břemenem na jejich malém mozečku, což by bylo i v odporu se všemi správnými zásadami vychovatelskými; a pak i proto, že by cíl, jež církev dekretem »*Quam singulari*« zamýšlí, zůstal nedosažen, když by se dítky v řečeném věku musily naučiti obvyklý katechismus (celý). Musily by jeden anebo několik roků věnovati učení katechismu, a přísný závazek sv. přijímání by se proto musil odložit o jeden anebo i několik let na úkor zákona, jehož zanedbávání nese s sebou těžký hřích.⁽¹⁾

29. - Souhrn pravd, které má dítě znáti, aby mohlo a mělo býti připuštěno k Stolu Páně, jest obsažen v malém katechismu, jež podáváme v třetím dílu tohoto spisku. Vzhledem k němu je třeba míti na paměti 3 věci:

a) Bylo by jistě dobré, když by dítě umělo doslova odpovědi na jednotlivé otázky z paměti, ale není

⁽¹⁾ V dalším pojednání uvidíme, komu je přičítati tento hřích.

to ani nutné ani se to nesmí požadovati, když by to příliš obtěžovalo jeho paměť, anebo to značně oddálilo první sv. přijímání.

b) Příslušný biskup může podle svého uvážení — a s jeho souhlasem nebo souhlasem farářovým i katecheta — přidati k malému katechismu tu neb onu pravdu, avšak tak, aby vyhověl dvojímu obmezení, které jsme právě teď uvedli.

c) Katecheta musí vykládati živým slovem a způsobem co nejprostším pravdy, obsažené v malém katechismu, užívaje příkladů a obrazů a zvláště, je-li to možno, světelných obrazů, pro něž jeví dítky tolik zájmu a jež se velmi hodí k tomu, aby vtiskly v jejich paměť nejvýznačnější události ze života Krista Ježíše.⁽¹⁾

30. - Z toho, že je nutno, aby dítě, má-li býti připuštěno k prvnímu sv. přijímání, znalo malý katechismus, nesmí se souditi, že není povinno přičiniti se o další vědomosti náboženské. Vskutku také náš dekret prohlásiv (v bodě II.), že není třeba úplné a dokonalé znalosti křesťanské nauky, praví dále: »Nicméně však potom se musí dítě doučiti podle své chápavosti postupně katechismu celému.« A slovem »celý katechismus« rozumí se katechismus mnohem obšírnější, který býval před dekretem požadován od dítek, připravujících se na první zpověď a první sv. přijímání a který nyní po vydání dekretu na rozdíl od malého katechismu bývá v mnohých zemích nazýván katechismem pro setrvání ve víře. (Katechismus pro dospělé.)

31. - Ale tu vyvstává námitka mnohem vážnější,

(¹) Jiná pravidla a rady podáváme v poznámkách, jimiž je text opatřen.

jež zní: »Budou-li dítky připouštěny k prvnímu sv. přijímání hned, jak počínají rozumu užívat, nebudou pak choditi na katechismus, ano zapomenou i to málo, čemu se naučily a tak budeme míti křesťany ve víře úplně nevědomé.«

32. - Dříve, nežli odpovíme přímo na tuto námitku, uvedeme napřed dvojí poznámku: Na všechny ty, kdo mají dítky na starosti, spadá přísná povinnost dbáti o to, aby se dítko dále učilo katechismu, jak je k tomu povinno; přečtěme si jen k tomu účelu konstituci Pia X. z 25. dubna 1905: *Acerbo nimis*.

Rovněž i dekret: »*Quam singulari*« připomíná v 6. bodě tuto velice přísnou povinnost, doléhající na rodiče dítky a na jejich nástupce — dbáti totiž o to, aby dítky chodily do hodin náboženského vyučování, anebo, není-li to možné, aby toto vyučování jiným způsobem nahradily. Konečně i zákoník církevního práva předpisuje v kánonu 1331 toto: »Farář ať neopomíná dítkám, které k prvnímu sv. přijímání přistoupily, kromě onoho poučení, o němž je řeč v kánonu 1330 (totiž vedle poučení přípravného k prvnímu sv. přijímání) podati ještě hlubší a dokonalejší výklad katechismu.«

33. - Aby si jistěji zabezpečili docházku do hodin vyučování katechismu, používají v některých krajích těchto dvou prostředků: Dříve, než připustí dítko ke Stolu Páně, požadují od něho přípověď, že bude i po prvním sv. přijímání docházeti na katechismus, a od rodičů a jejich zástupců schválení a potvrzení této přípovědi, anebo pro případ, že by to nebylo možno, slib, že jiným způsobem toto poučení obstarají. Poučování v katechismu trvá tak dlouho, jak nařizuje diecéšní řád.

to ani nutné ani se to nesmí požadovati, když by to příliš obtěžovalo jeho paměť, anebo to značně oddálilo první sv. přijímání.

b) Příslušný biskup může podle svého uvážení — a s jeho souhlasem nebo souhlasem farářovým i katecheta — přidati k malému katechismu tu neb onu pravdu, avšak tak, aby vyhověl dvojímu obmezení, které jsme právě teď uvedli.

c) Katecheta musí vykládati živým slovem a způsobem co nejprostším pravdy, obsažené v malém katechismu, užívaje příkladů a obrazů a zvláště, je-li to možno, světelných obrazů, pro něž jeví dítky tolik zájmu a jež se velmi hodí k tomu, aby vtiskly v jejich paměť nejvýznačnější události ze života Krista Ježíše.⁽¹⁾

30. - Z toho, že je nutno, aby dítě, má-li býti připuštěno k prvnímu sv. přijímání, znalo malý katechismus, nesmí se souditi, že není povinno přičiniti se o další vědomosti náboženské. Vskutku také náš dekret prohlásiv (v bodě II.), že není třeba úplné a dokonalé znalosti křesťanské nauky, praví dále: »Nicméně však potom se musí dítě doučiti podle své chápavosti postupně katechismu celému.« A slovem »celý katechismus« rozumí se katechismus mnohem obšírnější, který býval před dekretem požadován od dítek, připravujících se na první zpověď a první sv. přijímání a který nyní po vydání dekretu na rozdíl od malého katechismu bývá v mnohých zemích nazýván katechismem pro setrvání ve víře. (Katechismus pro dospělé.)

31. - Ale tu vyvstává námitka mnohem vážnější,

⁽¹⁾ Jiná pravidla a rady podáváme v poznámkách, jimiž je text opatřen.

jež zní: »Budou-li dítky připouštěny k prvnímu sv. přijímání hned, jak počínají rozumu užívat, nebudou pak choditi na katechismus, ano zapomenou i to málo, čemu se naučily a tak budeme míti křesťany ve víře úplně nevědomé.«

32. - Dříve, nežli odpovíme přímo na tuto námitku, uvedeme napřed dvojí poznámku: Na všechny ty, kdo mají dítky na starosti, spadá přísná povinnost dbáti o to, aby se dítko dále učilo katechismu, jak je k tomu povinno; přečtěme si jen k tomu účelu konstituci Pia X. z 25. dubna 1905: *Acerbo nimis*.

Rovněž i dekret: »*Quam singulari*« připomíná v 6. bodě tuto velice přísnou povinnost, doléhající na rodiče dítky a na jejich nástupce — dbáti totiž o to, aby dítky chodily do hodin náboženského vyučování, anebo, není-li to možné, aby toto vyučování jiným způsobem nahradily. Konečně i zákoník církevního práva předpisuje v kánonu 1331 toto: »Farář ať neopomíná dítkám, které k prvnímu sv. přijímání přistoupily, kromě onoho poučení, o němž je řeč v kánonu 1330 (totiž vedle poučení přípravného k prvnímu sv. přijímání) podati ještě hlubší a dokonalejší výklad katechismu.«

33. - Aby si jistěji zabezpečili docházku do hodin vyučování katechismu, používají v některých krajích těchto dvou prostředků: Dříve, než připustí dítko ke Stolu Páně, požadují od něho přípověď, že bude i po prvním sv. přijímání docházeti na katechismus, a od rodičů a jejich zástupců schválení a potvrzení této přípovědi, anebo pro případ, že by to nebylo možno, slib, že jiným způsobem toto poučení obstarají. Poučování v katechismu trvá tak dlouho, jak nařizuje diecéšní řád.

obyčejně ne méně než dvě leta a po ten čas přistupují dítky častěji k svatým svátostem: pokání a k sv. přijímání. Na konec po šťastně složené zkoušce z náboženství konají dítky duchovní cvičení, jdou v určený den k sv. zpovědi a sv. přijímání a potom obnovují a velice slavně v přítomnosti svých rodičů anebo jejich zástupců křestní slib. Pro rodiče a neméně i pro děti má tento slavný obřad veliký význam: jeť zárukou, že dítky budou docházeti na katechismus. Bylo by si přátí, aby všechny farnosti následovaly tohoto příkladu. A nyní odpovíme na námitku.

34. - Farář, všeobecně řečeno, nebude musit míti zvláštní starosti s dětmi obojího pohlaví, které žijí v ústavách, vychovatelnách, pensionátech, útulcích atd., řízených řeholníky nebo řeholnicemi, a které tam i po prvním sv. přijímání zůstávají. Tito chovanci chodí dále i po prvním svém sv. přijímání, vedeni svými učiteli, do vyučování náboženského.

35. - Co se pak týče dítek, jež žijí v rodině, rodiče, kteří žijí podle víry, nahlédnou i povinnost na ně doléhající, že totiž mají posílati své dítko na katechismus, a to zvláště tehdy, jestliže sami jeho přípověď, o níž jsme se již zmínili nahoře, schválili. Stačí, když farář tuto povinnost otci a zvláště matce připomene a potom takovým dětem úplný výklad katechismu podá.

36. - Ale jsou rodiny, které málo anebo nic z víry nezachovávají: tu musí farář vynaložiti všecku svou pastýřskou horlivost, aby přesvědčil rodiče o jejich přísné povinnosti a dítky přiměl, by se vyučování katechismu účastnily; a tu by bylo záhodno zavéstí to, co se tak dobře osvědčuje jinde. (Sr. 33.)

37. - Konečně jsou i rodiče nevěřící, u nichž se

neosvědčuje žádný prostředek, kterého bychom užili k dosažení žádoucího zabezpečení. Co dělat v takovém případě? Odepře-li dítě přípověď, že bude chodit na katechismus, nemůže býti připuštěno k prvnímu sv. přijímání, poněvadž není v tom stavu, aby je mohlo přijmouti hodně; slíbí-li dítě a rodiče souhlas odpírají, máme za to — připouštějíce ovšem i lepší mínění jiných — že by se mělo dítě připustiti — když by ovšem napřed zvláštní případy jednotlivě byly předloženy příslušné vyšší autoritě.

38. - Než, nebude-li dítě připuštěno k prvnímu sv. přijímání — tak se namítá dále — bude se dál učit katechismu; kdežto, jakmile vykoná první sv. přijímání, jistě se mu již nedostane dalšího poučení. Co tedy dělat v takových okolnostech?

Tuto přepjatou námitku pokusíme se zdolati touto otázkou: Může církev dovoliti, aby se první sv. přijímání dítěte na nějaký čas odložilo, je-li morálně jisté:

a) že bez tohoto odkladu dítě po celý svůj život již nezví z nauky náboženské, leč tu trochu, které se mu dostalo k prvnímu sv. přijímání podle předpisu dekretu: »*Quam singulari*«?

b) že za tohoto odkladu dítě bude se moci naučiti a se i naučí celému katechismu, jenž mu bude pomůckou k životu křesťanskému po prvním sv. přijímání?

39. - Odpovídáme: řekli jsme již prve (pod č. 20.), že příkaz o sv. přijímání jest božský, a že tedy církev nemůže od něho zprostiti, a že jest zároveň přikázáním církevním, pokud podrobněji určuje: může totiž církev určit, kdy onen příkaz boží zavazovati začíná.

Nuže, tedy v okolnostech jednotlivě v hořejší otázce uvedených, máme za to:

1. že církev může povolití řečený odklad prvního sv. přijímání za tím účelem, aby dítě nabylo poučení v katechismu, potřebného k vedení křesťanského života, kteréž poučení předpisuje uvedený dekret sám. A věru, ocitáme se zde (tímto případem) v oboru výkladu přikázání božího, kterážto věc, jak jsme již řekli, podléhá církvi;

2. že by bylo záhodno předložití tuto pochybnost církevní autoritě, ježto církev se o ní určitě nevyslovila;

3. že do té doby může biskup dovoliti odklad k účelu svému nezbytně nutný, poněvadž pro dítě jest tento odklad menším zlem nežli neznalost katechismu a protož lze předpokládati souhlas církve, matky to moudré a shovívavé.

40. - Tento článek nemůžeme vhodněji ukončiti, leč zmínkou o farní organizaci pro výuku katechismu, jelikož zde vězí povšechně naše vada. O kéž bychom my, my synové světla, dělali pro získání dítek to, co dělají synové tmy! Sunt lacrymae rerum! Především měla by se výuka katechismu rozdělití do tříd a škol a do třídy přípravné měly by býti vřaděny všechny dítky, které mají jíti k prvnímu sv. přijímání. Měli bychom nadto vyhledávat vhodné a dobré učitele; dítky, které již u prvního sv. přijímání byly, buďte vedeny ve zvláštním seznamu; pořídme si soupis duší (kánon 470 § 1), navazující častější styk s rodinami; pátrejme po dětech, které na katechismus nepřicházejí; zaveďme si odměny za docházku; zabavme dítky promítanými obrazy a výchovnými představeními kinematografickými, sportem atd. a hleďme dosíci všeho pro čest a slávu Boží a pro blaho duší! Pamatujme, že dítky jaksi

samy sebou se vinou ke kněžím, jistě, že pro jejich duchovní otcovství, jímž jsou nadáni od Boha.

Farář, že na to vše nestačí? A proč si nezřídí ve farnosti bratrstvo křesťanské nauky podle předpisu církevního práva (kánon 711) anebo aspoň zbožnou jednotu obojího pohlaví s horliteli a horlitelkami pro výuku katechismu? Tak si duchovní správcové usnadní svůj úkol, použijí-li těchto cenných pomocníků. S trochu větší láskou a trpělivostí k dětem, podle vzoru cti-hodného Dona Bosca, P. Ludvíka da Casovia, Dona Guanelly a Dona Murialda (abych součastníky uvedl) a tolika jiných velikých a svatých milovníků mládeže zdoláme všechny překážky a uvidíme naši školu k vyučování katechismu a naše kostely plničké těch, jejichž jest království nebeské.⁽¹⁾

(¹) Uvedeme zde, jak si počíná posv. kongregace Koncilu a římský vikariát u věci nábož. vyučování: Co se týče Říma, odkazujeme na spisek, vydaný minulého roku od Mons. F. Pascucciho: «Venticinque anni di Catechismo in Roma — Sguardo al passato e all' avvenire», v němž se pojednává o organizaci výuky v katechismu a o znamenitých výsledcích, které lze rok co rok u větší míře v tomto sv. městě pozorovati.

Připomenouti dále sluší i slavný boj, jež za věc prvního sv. přijímání dítek v Římě vedl více než od 25 let, kdy ještě o něm mluvití bylo hotovou utopií, předbojovník jeho, kan. Don Gerardo Procacci, kterýž v tomto boji, podepřen dekretem »Quam singulari«, úplně zvítězil.

Nyní, kdy se první sv. přijímání konají s velikou slavností v jednotlivých římských farnostech, nezbývá, leč naléhati na to, aby co možno všechny děti obého pohlaví byly za podmínek v dekretu požadovaných vedeny jak k prvnímu sv. přijímání, tak i k pozdějšímu vyučování v katechismu, jemuž se říká katechismus pro setrvání (ve víře)«.

Jedním z velice mocných prostředků k tomu, aby bylo dosa-

ČLÁNEK III.

Na koho spadá závazek z příkazu o zpovědi a sv. přijímání dítek a kdo má právo je k prvnímu sv. přijímání připustiti? (Dekr. IV.)

41. - Na to odpovídá náš dekret v bodě IV.: »Povinnost plniti příkaz o sv. zpovědi a přijímání, která víže dítě, spadá zvláště na ty, kdo o ně mají péči míti, tedy na rodiče, zpovědníka, učitele a faráře.« A zákoník církevního práva opakuje v kán. 860 totéž: »Závazek z příkazu přijímati sv. přijímání, jenž se vztahuje na dítě, spadá také a to zvláště na ty, kdož o ně mají míti péči, to jest na rodiče, poručníky, zpovědníka, vychovatele a faráře.« Nechtě se tedy všechny osoby v tomto ustanovení jmenované vážně zamyslí nad přísnou povinností, která na nich spočívá, aby dítky v pravý čas k prvnímu sv. přijímání a potom postupně i k velikonočnímu přijímání vedly, poněvadž by se jinak mohly státi spoluvinnými těžce hříšného opominutí. Jistě nikdo nemůže lépe posouditi, zda dítě již počíná rozumně mysliti čili ne, nežli rodiče a vychovatelé; a to z toho důvodu, že je mají stále na očích. Zpovědník pak, jakožto soudce svědomí, má povinnost zjistiti duchovní stav dítěte, v němž by se mohlo zbožně a dostatečně poučeno blížiti k oltáři.

ženo co možno poměrně úplného počtu dítek jest, pilně se stýkati nejen s rodinami a s útulky dětskými, nýbrž i s ředitelstvím obecných, zvláště nižších škol ve farnosti. Upraví-li se obsah katechismu v příprav. třídách podle nástinu, jež uvádíme v III. dílu tohoto spisku, pak celá otázka prvního sv. přijímání podle našeho dekretu by byla z většího dílu rozřešena.

42. - Jak by to bylo krásné, patřiti na rodiče, zvláště na matku, zasvěcující dítě v základní pravdy naší sv. víry podle našeho malého katechismu a přistupující pak s ním za souhlasu zpovědníkova ke Stolu Páně! To jest ona první a nejsnazší náboženská výchova, »která-li se neděla na klíně matčině, bude vždy velikým nezdarem,« jak dí správně slavný De Maistre. (Večery Petrohr., rozmluva 3.) — Ale kolik rodičů to tak dělá? Velice málo. Mnozí nejen, že se o to nestarají, nýbrž dělají ještě cosi horšího.

43. - Ředitelé a ředitelky ústavů a útulen našich neměli by přijímati chovance nebo dítky, jejichž rodiče by neprohlásili, že jim dávají do moci vše, co se týká věku k prvnímu sv. přijímání dítek; a to proto, aby se nestávali spoluvinnými na zanedbání božského i církevního zákona, zavazujícího pod těžkým hříchem k povinnosti velikonoční v předepsaném věku; a viděli by, že by tímto způsobem přišli k lepšímu poznání ti, kteří se zpěčují.

44. - A rodiče, zvláště matky, jimž otcové obyčejně tuto starost ponechávají, buďte přesvědčeny, že odklad prvního sv. přijímání ještě o jeden rok jest nejen těžkým zanedbáním zákona, nýbrž že jest i nemalým nebezpečím pro vaše dítě, nebezpečím, že totiž tento váš miláček v době tak smutné, v jaké žijeme, při tolika podnětech k zlu, jak za našich dnů jsou, a při předčasném vývinu rozumu, o němž jsme se zmínili, ztratí převzácný dar Boží, totiž nevinnost, a že satan vejde v jeho srdce dříve nežli Ježíš Kristus. Uvažte dobře, co dí Duch Svatý: »Je přísloví: S cesty, kterou se dá jinoch, ani když sestárne, se neuchýlí.« (Přísl. 22, 6.)

Je to bolestno říci, ale právě první přijímání při-

jímají mnohé desetileté a devíti- a osmileté dítky, nepřijdou-li do ruky bedlivému, zkušenému a obezřelému zpovědníku, nehodně, poněvadž zamlčují ze studu, pochopitelném v jejich útlém a bázlivém věku, hřích!

45. - Ale dítě to ještě nechápe, namítne ihned matka. Odpovíme jí: Což divu, že nechápe dítě tajemství Jedinosti a Trojice Boží, Vtělení, Nejsv. Svátosti, nechápeš-li jich ty, dobrá ženo, nechápu-li jich ani já, ba ani papež! Tajemství jsou přec pravdy řádu nadpřirozeného, a věříme je na slovo neomylného Boha, který je zjevil; a kdyby se daly pochopiti, nebyly by tajemstvím. Či snad pochopí je tvé dítě, počkáme-li jeden či dva roky? Ba, věru, ne! Stačí však víra, stačí nevinnost! A konečně měla by taková matka uvážiti, že jí žádný zpovědník nebude moci dát rozhřešení, setrvá-li svéhlavě na svém a nepustí dítě k sv. přijímání, leč že by ji omlouvala nezaviněná nevědomost.

46. - V této věci není třeba býti, jak se říká, katoličtější nežli papež, ačkoli za našich dnů je to i mezi laiky smutnou modou, dělati všecko lépe nežli papež. Církev chce podávati Nejsv. Svátost dítkám hned na úsvitu jejich rozumu: je to něco špatného? V prvních dobách jim ji podávala hned po křtu a církev východní tak činí podnes: což kdyby se církev západní vrátila k prvotní praksi? Co by asi tomu řekly matky? Upokojily by se; nuž nechť se tím spíše klidně podrobí nynější praksi, která je nepochybně lepší nad prvotní proto, že jest dětem záslužnější.⁽¹⁾

⁽¹⁾ Jisté matky, které jsou proti našemu dekretu, snad by se daly přesvědčiti, kdyby se jejich dítky odhodlaly k prostředku, jehož užila kterási dívenka (členka dětského »křížového tažení«),

47. - Ale mé dítě je zlé! — Tomu nevěřím: je snad živé a neposedné, jako jsou všechny jiné dítky zdravé a bystré, toho věku. Než, budiž tomu tak; — jisto jest, že nikdo nemá za trest zbavovati dítě práva, které jest zároveň jeho povinností! A kromě toho, kdož by chtěl věřit, že dítě se stane lepším pouhým odkladem o jeden nebo o dva roky? Naopak, může se státi ještě horším! Nejsvětější Svátost není jen pokrmem, který vyživuje, který občerstvuje, který oblažuje, který dosazuje to, co duši na silách ubylo, nýbrž »je také protilékem, jenž nás očisťuje od každodenních vin a od těžkých uchováva,« jak učí sněm tridentský (Sess. XIII., hl. 26.) — Je zlé? — Nuž, ať se dobře zpovídá, dobře své první sv. přijímání vykoná a potom dále dochází aspoň o nedělích a zasvěcených svátcích k hodnému sv. přijímání, jak se o to mají starati rodiče a vychovatelé — a uvidíme hned, že se stává dobrým, poslušným, uctivým a zbožným dítětem. Proti tak zv. předčasné zločinnosti mládeže není účinnějšího a jistějšího léku nad sv. přijímání. Je to patrný a nezdolný důkaz skutečné přítomnosti Ježíše Krista ve Svátosti Oltářní.

48. - Ale děti jsou lehkomyšlné! »Ano,« odpovídá Mons. De Ségur (La S. Communion), »ale jsou dobré a cituplné a jejich touze po lásce je třeba dáti pravý její pokrm. Je třeba, aby si zamilovaly Ježíše Krista a proto je nutné, abychom je záhy uvedli v nejtěsnější styk s ním. Jejich vady, byť i skutečné, nemají pevných kořenů a zbožnost zabrání, aby se u nich nestaly nepra-

odmítati totiž tělesnou potravu, dokud by jí byl odpírán chléb nebeský. Dívka ta odzbrojila svou matku nadobro. Stalo se to v Římě. (Něco podobného přihodilo se i v Českých Budějovicích.)

vostmi.« Tato slova měly by dobře uvážiti matky, zvláště, jde-li o výchovu dívek, a měly by si pospíšiti, aby jim v čas podaly pravý pokrm Srdce Ježíše Krista, místo aby podněcovaly jejich marnivost modou, často neslušnou a zábavami, v nichž jest v nebezpečí jistě aspoň jejich nevinnost.

49. - Nescházejí i jiné, prazvláštní námitky. Na př. uvádí se kterási země, v níž Svatá Stolica prý povolila, aby k prvnímu sv. přijímání připouštěny byly dívky v devíti, desíti anebo v jedenácti letech.

Kdyby takové svolení i dáno bylo, musili bychom říci — což ovšem by nebylo příliš lichotivé pro obyvatele oné země — že jsou tam dívky zaostalé a že právě v těch letech teprve dospívají k užívání rozumu a že proto je tam zákaz vésti je k prvnímu sv. přijímání dříve. (Sr. kánon 854, § 1.) — Avšak takové dovolení nebylo nikdy dáno; aspoň z archivu posvátné kongregace Sv. Svátostí — jež, tuším, dobře známe — nevysvítá, že by kdy dáno bylo. Existuje toliko t. zv. »Nihil obstat«, »nic nevadí«, jež je připsáno na ustanovení některých biskupů o pořádání vyučovacích kursů katechismu s jakousi slavností závěrečnou při jejich ukončení, kterážto usnesení byla od nich předložena-posvátné kongregaci na posouzení; ale toto: »Nic nevadí«, poněvadž je odvolatelné, jak to bylo výslovně řečeno, nečiní naprosto nějakou újmu dekretu, který má býti ode všech, vždy a všude zachováván, a to jest ovšem něco docela jiného, nežli co chtělo tvrditi.

50. - A tu máme ještě jiného, který dí: Ale moje dítě není povinno k prvnímu sv. přijímání, není-li povinno k první sv. zpovědi. Nuž — a dítě na samém úsvitu rozumu nespáchalo ještě, jak se dá předpoklá-

dati, těžkého hříchu a není tedy povinno se zpovídati, tudíž také ne přijímati. —

Odpovídáme: povinnost zpovídati se jest docela jiná nežli povinnost přijímati. Aby dítě bylo povinno k sv. přijímání, stačí, jak jsme dokázali, že počíná rozumně mysliti a umí z katechismu, co je třeba. Naproti tomu, aby kdo povinen byl se zpovídati, jest předpokládáno, že byl tak nešťasten a dopustil se těžkého hříchu, jenž není ještě přímo zhlazen svátostí pokání. Pouhý hřích všední a také i smrtelný, ale již odpuštěný ve svátosti pokání, jsou dostatečný, ale nikoli nutně potřebný předmět sv. zpovědi. Protož, kdo je v takovém stavu, může se zpovídati ze svých hříchů a vyznává je, činí něco chvályhodného, avšak povinen k tomu není, jelikož může odpuštění hříchů všedních dosíci jinými způsoby. Z toho plyne, že sv. Alois Gonzaga na příklad byl by mohl pro svou andělskou nevinnost jíti bez závazku k zpovědi nejen k prvnímu sv. přijímání, nýbrž že všechna ostatní, která tak andělsky přijímal za svého krátkého života smrtelného, byla by se mohla státi bez zpovědi. A tak i v našem případě: že se nedopustilo těžkého hříchu dítě, které vyhovuje podmínkám, stanoveným v dekretu pro první sv. přijímání? Tím lépe. Nebude povinno jíti k zpovědi! A bez zpovědi bude i denně choditi k přijímání na dobrozdání zpovědníka v andělském úboru nevinnosti! — Tohle by nám tak ještě scházelo k dovršení nesmyslu, že by snad, kdo chce jíti k prvnímu sv. přijímání, musel napřed spáchat smrtelný hřích!

Konečně, ať nám nikdo nepřichází s námitkou, že dítě, počínajíc užívati rozumu, nemá ani fysické ani mravní možnosti spáchat hřích těžký, poněvadž uží-

vá-li již rozumu, může i hrubě zneužít a padnouti v hřích smrtelný. »Ještě tak malý chlapeček a již tak veliký hříšník!« napsal o sobě sv. Augustin. (Vyzn. I. I., c. 12., 2.)⁽¹⁾ A sv. Řehoř Veliký vypravuje o pěti-letém dítěti, které se zatratilo. (Dial. I. IV., c. 18.)

51. - Moje dítě, praví kterás matka, půjde k prvnímu sv. přijímání, až bude moci jíti k sv. biřmování. Ale k biřmování bude moci jíti, až přijde biskup, což se stane za dvě nebo tři leta: potom si teprv promluvíme o prvním sv. přijímání.⁽²⁾

Na tuto námitku mohou biskupové odpověděti zcela prostě a rozhodně, totiž hrozbou, že nebudou biřmovati takové děti, které, ač lze u nich najíti podmínky požadované dekretem, přec ještě u prvního sv. přijímání nebyly.

52. - Pomiňme ze stručnosti ostatní prázdné námitky a všimněme si toliko, že posv. kongregace Sv. Svátostí na mnohé námitky činěné proti našemu dekretu, nemajíc k nim ani zřetele, odpovídá: *Ponatur in archivo* (budiž uloženo v archivu); a důvod toho jest sama jasnost dekretu a jeho ustanovení, která nepřipouští důvodů protivných.

53. - Co se týče práva připouštěti dítky k prvnímu sv. přijímání podle podmínek v dekretu stanovených, jest poznamenati, že to není podle dekretu samého výlučně právem farářovým. A věru v bodu IV. přidává dekret k slovům uvedeným pod č. 41 toto:

⁽¹⁾ Český překlad Vyznání sv. Augustina vyšel u Ladislava Kuncíře v Praze II., Voršílská ul.

⁽²⁾ Svaté biřmování a první sv. přijímání mohou se udíletí zároveň a proto mluví malý katechismus náš i o sv. biřmování. (Sr. Codex. kán. 787—788 a 859 § 1.)

»Podle katechismu římského náleží právo připustiti dítě k prvnímu sv. přijímání otci nebo jeho zástupcům a zpovědníkovi.« A kodex církevního práva to potvrzuje v kánonu 854 § 4: »Posouditi, zdali jsou dítky dostatečně připraveny k prvnímu sv. přijímání, přísluší zpovědníkovi a jejich rodičům neb zástupcům rodičů.« Co pak se tkne faráře, ten kromě funkce jemu vyhrazené kánonem 462 nemá žádné jiné u prvního sv. přijímání. Slyšme, co praví výše uvedený kánon 854 v § 5: »Farářova povinnost (officium) však jest bdíti, a to, uzná-li to za vhodné, i zkouškou nad tím, aby děti nepřistupovaly ke stolu Páně, nenabyvše ještě užívání rozumu nebo nejsouce dostatečně připraveny; takéž starati se, aby, jakmile dospěly k rozumu a dostatečně jsou připraveny, co nejdříve byly syceny nebeským pokrmem.« Jak viděti, není to právo, ovšem však svato-svatá povinnost (právo a povinnost jsou slova protiznačná), uložená církevním zákonem, kterou jest svědomitě plniti pro převelikou odpovědnost z možných následků. Ale pro lásku Boží nechť nečiní farář prvnímu přijímání dítek mimo farní kostel žádných překážek! Nechť je nevolá -všecky bez rozdílu na zkoušku, zvláště jsou-li chovanci církevních ústavů a nežádej od nich při zkoušce, leč to, co přesně žádá dekret a tím méně něco nemožného. O právu farářově promluvíme v následujícím článku.⁽¹⁾

(¹) Vyjímaje společné slavnostní sv. přijímání, nemá farář právo připouštěti dítky k prvnímu sv. přijímání: to vysvětluje ještě zřejměji z dopisu, jež dne 16. července 1910 zaslal Jeho Emin. kard. Gennari, hlavní spolupracovník na dekretu »Quam singulari« a člen posv. kongregace Sv. Svátostí, tajemníku téže kongregace, když mu dodati dal upravený text dekretu.

ČLÁNEK IV.

Společné přijímání dětí a časté i denní jejich přijímání. (Dekr. odst. V. a VI.)

54. - V odstavci V. dí náš dekret: »Jednou nebo vícekrát do roka nechť faráři ohlásí a konají společné sv. přijímání dětí a k němu nechť připustí nejen ty dítky, které tentokrát poprvé přijímají, nýbrž i jiné, které se souhlasem rodičů neb zpovědníka, jak bylo výše řečeno, již k prvnímu přijímání byly přistouply. Obojím budiž před tím věnováno několik dní přípravy.«

Dopis ten zní:

Nejdůstojnější Pane!

Snažil jsem se upravit text dekretu podle přání, jež Vaše Důstojnost projevila. Prohlédněte ještě vše, zdali se to shoduje s mým míněním nejd. pp. kardinálů a opravte, jak za dobré uznáte.

— — — — —

Po vynechání odstavce V. bylo by nezbytně nutno připojit dodatek mnou sestavený, poněvadž, stojí-li tam, že pečovati o první sv. přijímání dětí má farář s rodiči a se zpovědníkem, faráři by zcela správně snadno si osobovali na to právo, jež jim přiznati nelze.«

— — — — —

Návrhy kardinálovy byly přijaty; k snazšímu porozumění dopisu poznamenáváme toto:

1. Vynechaný odstavec V. zněl takto:

»Každé dítě může býti vedeno k prvnímu sv. přijímání buď jednoduchým, prostým nebo slavným způsobem. Vésti je k prvnímu sv. přijímání prvním způsobem náleží otci (nebo jeho zástupci) a zpovědníkovi. Vésti je k němu slavným a jaksi farním způsobem přísluší faráři.«

2. Dodatek k odst. IV. zní:

»... připustiti pak dítě k prvnímu sv. přijímání přísluší podle katechismu římského otci nebo jeho zástupci a zpovědníkovi.«

55. - K prvnímu sv. přijímání, jak jsme již výše řekli, mohou a mají záhy přistoupiti všechny děti, aby naplnily velikonoční povinnost: a to buď soukromě (i když jde několik dětí pospolu, jakž se stává v ústavech), anebo veřejně a společně. Prvním způsobem se tak děje, jestliže rodiče anebo jejich zástupci na dobrozdání zpovědníkovo je vedou k prvnímu sv. přijímání; a tu se může vše konati slavně, tak jak libo, zvláště v ústavech. Druhým způsobem koná první sv. přijímání farář, veda k němu slušný počet dětí, k nimž se připojí i ty, které již soukromě své první sv. přijímání vykonaly — a dodává mu větší slavnosti. Toto první sv. přijímání je výlučným právem farářovým.

56. - Tu naléhá dekret svým ustanovením zvláště na péči, kterou mají míti duchovní pastýři, aby totiž pode velikosti své osady pořádali i několikrát do roka, hlavně v čas velikonoční, společné sv. přijímání pro děti, u nichž se shledávají podmínky dekretem požadované. Při této příležitosti mohou býti připuštěni i opozdilci, kterých by ani nemělo býti, vědí-li tolik, co dekret předpisuje a co je krátce obsaženo v malém katechismu, jež tuto otiskujeme.

Upozorňujeme, že dekret nakazuje, aby předcházelo několikadenní poučení a nejbližší příprava ve způsobu malých duchovních cvičení, což se může státi i ve farnosti, není-li možno shromáždit děti v nějakém exercičním domě; přes to však děj se to vážně.

57. - V bodě VI. dodává dekret: »Těm, kdož mají péči o děti, jest dbáti se vší snažností o to, aby přistupovaly po prvním svém přijímání často ke stolu Páně, ano, možno-li, denně, jak si toho přeje Ježíš

Kristus a Církev, a aby to činily s tou pobožností, jaké v svém věku jsou schopny.«

V tomto odstavci stanoví dekret dvojí povinnost rodičů a jejich zástupců: první o častém přistupování dítek ke stolu Páně, když už byly své první přijímání vykonaly a druhou, velice závažnou o poučení náboženském, které jim má býti udíleno k doplnění onoho základního poučení, jehož se jim dostalo k prvnímu sv. přijímání. O této druhé povinnosti jsme již mluvili výše (pod č. 30).

58. - O první povinnosti jest třeba poznamenati, že časté a denní sv. přijímání shoduje se s vroucí tužbou Ježíše Krista: »Nechtež maličkých přicházeti ke mně,« i s tužbou církve, která na posv. sněmu tridentském vybízí, prosí a zapřísahá věřící, aby často přijímali (Sess. XIII., hl. 13.). Stran denního sv. přijímání pak vyslovuje se řečený sněm takto: »Přál by si posv. sněm, aby věřící při každé mši svaté, na níž jsou přítomni, nejen duchovně, nýbrž i skutečně Nejsv. Svátost přijímali, aby se jim dostalo hojnějšího užitku z nejsvětější oběti.« (Sess. XXIV., hl. 6.)

59. - A katechismus římský, uveřejněný na rozkaz Pia V., chtěje odstraniti všecku pochybnost o smyslu slov sněmu tridentského, dodává: »Duchovního správce úlohou bude často napomínati věřící, aby, jakož za potřebné uznávají, tělu každodenně podávali potravu, podobně též každodenně touto nezanedbávali živiti a krmiti své duše; jeť patrné, že duše potřebuje pokrmu duchovního právě tak, jako tělo hmotného.« (Část II., hl. IV., odst. 58.)

60. - Jak sněm tridentský, tak i katechismus římský nedělá rozdílu mezi dospělými a dětmi — uzavírá

tudíž i je. Ano, právě maličcí mají tím více potřebí této nevýslovné Svátosti, aby rostli a se vyzbrojili proti pokušením ve věku, jenž se tak snadno ohýbá, jako třtina každým větrem. Jsou i Otcové církevní, jako Tertulián, sv. Cyprian a jiní, kteří vztahují slova Otce-náše: »Chléb náš vezdejší, dejž nám dnes« na Nejsv. Svátost, rozumějíce jimi denní účast na stole Páně. Tento smysl připouští sama autorita posv. kongregace Koncilu a dekretu Sacra Tridentina Synodus, o němž budeme mluvit potom. Poslyšme sv. Ambrože: »Je-li to chléb vezdejší (každodenní), jak jej můžeš požívatí jen jednou do roka? Jez denně, co ti denně prospívá!« (Kn. 5, O svátostech.)

61. - A nyní přicházíme k zákoníku církevního práva; a ten dí vzhledem k dennímu sv. přijímání takto v kánonu 863: »Věřící buďtež vybízeni, aby často, ano i denně se sytili chlebem svátostným, podle ustanovení, obsažených v dekretch Sv. Stolic, a aby, kdykoli jsou na mši sv., nejen duchovně, nýbrž po dobré přípravě i svátostně přijímali.«

62. - Jak vidno, kodex uvádí vlastně jen to, čemu učí církev, hlavně na sněmu tridentském. Dekrety další, jichž se kodex dovolává, jsou dekrety: Quam singulari, o němž právě pojednáváme, dekret posv. kongregace Koncilu »Sacra Tridentina Synodus« ze dne 20. prosince 1905, jenž jedná o denním sv. přijímání a důležité rozhodnutí téže kongregace z 15. srpna 1906, »Romana et aliarum«, kteréž stanoví, že i dítky po prvním sv. přijímání mohou denně choditi ke stolu Páně, ano, že je třeba k tomu je pobízeti nejen, jsou-li v ústavech, nýbrž i v rodinách.

63. - Podmínkou k němu jest ona příprava, která

jest nutna k častému a také dennímu sv. přijímání, t. j. stav milosti a pravý úmysl; tyto dvě věci spolu s nelíčenou a jaksi zcela přirozenou pobožností najdeme zvláště u dítěte po prvním sv. přijímání, kdy mysl jeho není ještě pokažená zlobou a srdce přetvářkou.

64. - Dnes činí Církev mnohem více nežli pouhý projev své tužby. Vždyť v kán. 858 církev. práva zprošťuje nemocné, kteří již od měsíce na lůžko jsou připoutáni, třeba by na krátký čas z něho povstávali, ale naděje na uzdravení nemají, od lačnosti a dovoluje, aby mohli požití něčeho tekutého a léků a pak přijímati na dobrozdání zpovědníkovu Nejsv. Svátost jednou nebo dvakrát za týden. Těmto nemocným, o nichž se zmiňujeme, a jiným více méně chronickou nemocí stíženým, všem těhotným a kojícím matkám; které lačné býti nemohou, opatřuje posv. kongregace Svátostí vhodnou a nutnou dispens, aby mohli přijímati velebnou Svátost častěji, ba denně. Mezi těmito dispensemi není řídký případ, že jde o nějaké zbožné dítě. Ano, ještě více: na žádost příslušných biskupů dává táž posv. kongregace v některých krajinách pro nedostatek kněžského povolání, aby kněz směl sloužiti druhou mši sv. (binace) týž den, totiž t. zv. »dětskou«, poskytujíc dítkám příležitost, aby aspoň na neděle a svátky mohly přijímati. Konečně, aby katolíkům v Mexiku za pronásledování nového Nerona nechyběl Pokrm na cestu do věčnosti, táž posvátná kongregace postarala se jim oň způsobem, jemuž lze cos podobného nalézt jen v prvních pronásledováních křesťanských.⁽¹⁾

⁽¹⁾ K podivu a k nadšení dítek lze připomenouti hrdinskou smrt Augustina Rios a t. zv. Petite Nonne (»Malé jeptišky«), kteří

65. - Je dosti námitek proti častému a dennímu sv. přijímání, ale odpověď na ně najde čtenář v zlaté knížce Msgra Séguora »Svaté přijímání«, o níž jsme se již prve byli zmínili a k níž odkazujeme: jsou v ní všechny a na každou z nich odpovídá tento apoštol Nejsv. Svátosti vítězně.

66. - Ještě několik slov vychovatelům, zvláště řeholním v našich ústavech a vychovatelnách: radťte hochům a dívkám, jakmile budou po prvním sv. přijímání, aby se zeptali zpovědníka, kolikrát mohou v týdnu jíti k sv. přijímání a potom už nechte duše jejich v pokoji a toliko napomáhejte při přípravě podle schopnosti jejich věku k pokroku zdravé a upřímné zbožnosti. Ať si říkají krátké úkony přípravy a díkučinění; a hleďte, aby to bylo takovým způsobem, aby druzí nebyli rušeni. Zpovědník posoudí jenom a nemá práva odpírati v těchto případech sv. přijímání — ani denního ne, jenom upozorní, že nelze jíti k přijímání bez zpovědi, když dítě těžce zhřešilo.

67. - Hleďtež kromě toho představení věc zaříditi tak, aby se nevyprázdnily nikdy lavice odchodem chovanců ke stolu Páně docela: a to proto, aby se tak zabránilo osamocení některého dítěte v lavici, které by se snad z lidských ohledů nutkalo přijímati svatokrádežně. Mohlo by se to na př. díti tím způsobem, že by se nástup k sv. přijímání počínal podle abecedy, anebo že by nastupoval vždy menší oddíl chovanců bez pořádku napřed stanoveného: nějaký menší nepořádek spíše jest připustiti nežli vadu prve uvedenou.

byli v stáří 13 let v Mexiku od »udatných« žoldnéřů zastřeleni pro svou věrnost ke Králi Ježíši Kristu.

68. - Rodiče a jejich zástupci dbejtež, aby děti z vaší rodiny byly často a nejméně aspoň v neděli a v zasvěcené svátky vedeny do farního kostela nebo do nějaké kaple na mši sv. a k sv. přijímání! Přesvědčt se brzy o blahodárných účincích přijímání na vzorné a vážné chování svých dětí.⁽¹⁾ A jak by prospěli rodiče těmto dětem svým příkladem, kdyby přijímali s nimi!

ČLÁNEK V.

Zpověď, rozhřešování, zaopatřování, poslední pomazání a pohřeb dětí. (*Dekr. odst. VII. a VIII.*)

69. - Zmínili jsme se (v bodu 2.) o politování hodném zvyku (či spíše zlozvyku) odkládati dětem rozhřešení až do dne před jejich prvním sv. přijímáním. Teď chceme povědět, co dekret stanoví o zpovědi a rozhřešování dětí, jež k rozumu dospěly: »Zvyk nepřipouštět dětem ke zpovědi anebo rozhřešení jim nedati, když již k rozumu dospěly, nelze naprosto schvalovati. Pročež hleďte diecesní biskupové, aby nadobro vymizel, použijíce proti němu i právních prostředků.«

70. - Znění dekretu jest příkré, ale spravedlivé. »Děti, jež dospěly k rozumu, t. j. k počátečnímu jeho užívání, nevyznávají se obyčejně ve svých zpovědích z vin těžkých, nýbrž z nějakých vin lehkých: a úlohou zpovědníka jest, aby uměl přijati a jich se velice taktně vyptati, stává se s maličkými sám maličký. Kde tedy najde obyčejnou lehkou vinu, jako zlost, mlsnost, lež a

⁽¹⁾ Byly uváděny příklady dětí, které po prvním sv. přijímání nápadně nemluví již hlouposti svému věku vlastní.

pod., poučí děti o odpuštění, které jim Pán Ježíš ve zpovědi udělí pod tou podmínkou, chtějí-li toho litovati a slíbiti polepšení; a je-li dítě ochotno to učiniti, má právo na rozhřešení a bylo by nespravedlivé, je mu odpírati.«

71. - Vyznává-li však dítě ve zpovědi vinu nějak pochybnou, jsou tu pravidla, jež theologové a kard. Gennari (spis již citovaný, str. 31) zpovědníkovi na ruku dávají:

a) Zpovídají-li se dítky z něčeho, o čem jest pochybnost, není-li to hřích těžký, byť i jejich zkroušenost byla pochybná, mají býti vždy aspoň podmíněčně rozhřešeny, aby nezůstaly pod tíží těžké viny.

b) Je-li pochybnost o hříších lehkých, mají býti rozhodně rozhřešeny podmíněčně v čase velikonočním a v nebezpečí smrti.

c) Mimo tyto uvedené případy má se dostati rozhřešení dětem s takovými pochybnými vinami také, jak dí sv. Alfons, aby nebyly na dlouho zbaveny milosti svátostné («ne diu priventur gratia sacramentali»). Jak rozuměti tomuto »na dlouho« (diu) vykládá týž svatý učitel ve svém spisu *Homo apostolicus* (Tr. XVI., n. 6), an dí: »Nedovolil bych to, leč jednou za měsíc...«

K vymýcení zavrženého zlovyku mají diecéšní biskupové použití, jak bylo řečeno výše, prostředků stanovených zákonem a uvedených v zákoníku církevním. (Kodex kán. 2306 a násl.)

72. - V odstavci 8 stanoví Dekret toto: »Zavržení hodný je zlořád, dítkám, majícím již rozum, nepodávati Nejsv. Svátost Oltářní v nemoci jako pokrm na cestu do věčnosti a neudíleti jim posledního pomazání a pocho-
vávati je řádem, jakým se pochovávají nemluvňata.

Proti těm, kteří by svéhlavě od zmíněného zlovyku upustiti nechtěli, nechť diecéšní biskupové zakročí se vší přísností.«

Musíme s bolestí vytknouti ještě druhou, mnohem větší nespravedlnost, ano i ukrutnost na škodu dítek dospělých k rozumu a jsoucích v nebezpečí smrti. Před naším dekretem dávalo se jim nanejvýš podmíněčné rozhřešení a pochovávali se podle obřadu pro nemluvňata. Nyní prohlašuje dekret zvyk nepodávati dětem Nejsv. Svátost jako pokrm na cestu do věčnosti a neudíleti jim posledního pomazání a pochovávat je podle obřadu pro nemluvňata za zavržení hodný.

73. - Po tomto prohlášení jest udíleti Nejsv. Svátost jako pokrm na cestu do věčnosti dítkám, které k počátečnímu užívání rozumu dospěly a to jak podle nařízení dekretu, tak i podle předpisu zákoníku církevního práva, obsaženého v kánonu 854 § 2, ježž jsme uvedli prve v bodu 26., a jenž vyžaduje toliko, aby dítě rozeznávalo tělo Kristovo od pokrmu obyčejného a dovedlo se mu uctivě klaněti.

74. - Co se týče posledního pomazání, shodují se rovněž dekret a kodex církev. práva úplně v tom, aby dítě mělo aspoň jen počátečné užívání rozumu. Stanovíť kánon 940 § 1 vskutku toto: »Poslední pomazání nemůže býti uděleno leč věřícímu, jenž dospěl k rozumu a pro nemoc nebo pro stáří jest v nebezpečí smrti.«

A kánon 941: »Podmínečně budiž tato svátost udělena, když jest pochybnost, zdali nemocný dospěl k rozumu anebo zdali je skutečně v nebezpečí smrti anebo zda již je mrtev.« — Nuže, udílí-li se poslední pomazání podmíněčně v pochybnosti o dosaženém rozumu u ne-

mocného, tím spíše má býti udíleno bez podmínky, kdykoli je tu jistota, jako v našem případě.

75. - Příkaz pak o pohřbívání plyne z toho, že dívky, o nichž mluvíme, přijavše svátosti dospělých právě proto, že již dospěly k rozumu, mají také právo na pohřbení obřadem pro dospělé Rituál ovšem předpisuje pohřeb podle obřadu pro nemluvňata pro ty dívky, které umírají dříve, nežli rozumu došly; ale to nelze vztahovati na dítě, které umí rozeznávat chléb Svátostný od chleba tělesného a je schopno jemu se kláněti. Na ty jest pohlížeti jako na dívky k počátečnímu užívání rozumu dospělé, ač neznají ostatních pravd svaté víry.

76. - Kéž tedy rodiče s křesťanskou rozhodností působí k tomu, aby jejich dívky za podmínek zde uvedených odcházely z tohoto pozemského vyhnanství zaopatřeny svatými svátostmi církve a podporovány jejími přímluvami, aby tak mohly býti co nejdříve připuštěny k blaženému patření na Boha.

ZÁVĚR.

SVATÝ OTEC PIUS XI. A DEKRET.

77. - Jako závěr skromného našeho spisku budiž uvedena vzácná myšlenka Jeho Svatosti papeže Pia XI. o prvním přijímání dítek. Je nade vší pochybnost jisto, že Jeho Svatost posílaje minulého roku kardinála Boggi-aniho jakožto legáta k národnímu eucharistickému sjezdu do Bologně, jemu projevil svůj zármutek nad tím, že dekret o prvním sv. přijímání dítek není ještě všude úplně prováděn, a zmocnil ho zároveň k tomu, aby na sjezdu prohlásil, že je jeho pevným úmyslem a vůlí provésti jej plně a dokonale.

78. - Uvedme při této příležitosti něžný a ušlechtilý čin Sv. Otce, souvisící s tímto jeho úmyslem. Dívence, která byla nejmenší mezi dítkami poprvé přijímajícími z ústavu dell' Assunzione, jenž jest vskutku jeden ze vzorných římských ústavů, ráčil Sv. Otec poslati tyto vzácné řádky vlastní rukou psané s datem 30. června 1928: »Blahoslaveni jsou ti, kteří jsou povoláni k svaatební hostině Beránkově. (Zjev. 19, 9.) Udělujeme zvláštní požehnání milované, tím milejší, čím útlejší dcerušce Cecilii . . . v den, kdy se jí právě dostalo onoho blahoslavenství.« Kdo by neviděl v tomto blahosklonném činu zvláštní lásku Sv. Otce k nejmenším mezi dítkami poprvé se blížícími ke stolu Páně?

79. - Konečně ráčil Sv. Otec podati ještě jeden skvělý výklad dekretu, o němž jednáme, a to tím, že udělil dne 19. července 1928 svou posvátnou a velebnou rukou v basilice vatikánské u přítomnosti desetitisíce členek dell. U. F. C. I.⁽¹⁾ třem šlechtným dívenkám první — jistě nezapomenutelné — sv. přijímání! Jaký to jasný

(¹) Svazu žen a dívek.

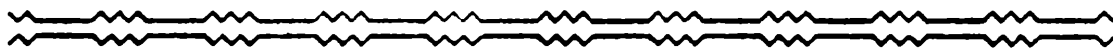
výklad a jaké slavné povzbuzení nejvyšší autority pro duchovní pastýře, rodiče a všechny, kdož jsou odpovědni z prvního sv. přijímání!

80. - A nyní budiž nám dovoleno pronéstí přání vzhledem k blížící se velké události.

Dne 20. prosince 1929 připadne padesáté výročí první mše svaté, kterou Svatý Otec Pius XI. sloužil v Římě v kostele sv. Ambrože a Karla u oltáře, kde se chová úctyhodné srdce sv. Karla Borromejského. Takové slavné výročí bude mít za úvod milostivé léto (dejž Bůh, aby bylo co nejpožehnanější) a v němž budou katolíci všech národností, ale zvláště katolíci italští závoditi v blahopřejných projevech a v projevech oddanosti, úcty a lásky k Nejvyššímu Pastýři Církve.

Nuž a jak by to bylo Sv. Otci milé — vím to určitě — kdyby biskupové, faráři a rodiče soustředili všechno své úsilí na to, aby v nastávajícím milostivém létě byl zcela a dokonale proveden dekret Pia X., a to tak, že by všechny děti, jež k počátkům rozumu dospěly a dostatečně jsou poučeny, přivedeny byly k prvnímu sv. přijímání, jež by obětovaly Bohu za zachování Jeho Svatosti a na jeho úmysl!

Toto první sv. přijímání bylo by možno s příslušnými jmény dítek sebrati v tolikeré album, kolik jest v Italii diecésí a složiti je potom za dětské pouti jménem těch maličkých bratříčků od prvního sv. přijímání k nohám Sv. Otce. Pracujme svorně k tomuto vznešenému, svatému a nanejvýš potřebnému cíli a vzdáme tím nejen slávu Bohu a důstojnou poctu Jeho Náměstku na zemi, nýbrž získáme si zásluhu o blaho a zdar nekrasších a nejdražších dvou nadějí církve, totiž rodiny a vlasti.

DÍL TŘETÍ.

NÁSTIN KATECHISMU. ¹⁾

HLAVA I.

ZNAMENÍ KRÍŽE, MODLITBA PÁNĚ, POZDRAVENÍ
ANDĚLSKÉ A APOŠTOLSKÉ VYZNÁNÍ VÍRY.

Znamení kříže.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen.⁽²⁾

Otčenáš.

*Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvět se jméno Tvé,
přiď království Tvé, buď vůle Tvá jako v nebi, tak i
na zemi, chléb náš vezdejší dejž nám dnes a odpusť nám*

(¹) Tomuto katechismu dostalo se cti, že byl pojat v *katolický katechismus*, upravený od Jeho Emin. kard. Petra Gasparriho, státního sekretáře Jeho Svatosti, jehož vydání se všeobecně očekává.

(²) Neumí-li dítě dělati znamení kříže, budiž mu to ukázáno, jak se dělá, a vyloženo, co znamená, a jak jest mocné a dítě budiž vybídnuto, aby se jím znamenalo před každou prací i po ní.

*naše viny jakož i my odpouštíme našim vinníkům a ne-
uvod' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Amen.⁽¹⁾*

Zdrávas Maria.

*Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s Tebou, požehna-
ná Ty mezi ženami a požehnaný plod života Tvého
Ježíš. Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní
i v hodinu smrti naší. Amen.⁽²⁾*

Apoštolské vyznání víry.

- 1. Věřím v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele
nebe i země;*
- 2. i v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho,*
- 3. jenž se počal z Ducha Svatého, narodil se z Marie
Panny,*
- 4. trpěl pod Pontským Pilátem, byl ukřižován,
umřel, i pohřben jest,*
- 5. stoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých,*

⁽¹⁾ Učitel poví dítěti, že původcem této modlitby jest týž Pán Ježíš, jenž učil apoštoly ji se modliti; vylíčí krátce vznešenost, rozdělení a význam proseb a doporučí dítěti, aby ji říkalo často, hlavně ráno a večer.

⁽²⁾ Také zde ať poví učitel, že původci této krásné modlitby jsou Archanděl Gabriel, sv. Alžběta a církev; nechť k tomu přidá, že je to modlitba velemocná; a neopomíň vyložiti, že blahoslavená Panna jest Matkou Boží, ježto jest pravou matkou Ježíše Krista, jenž jest Bůh; že je též naší přemilou matkou a zvláště matkou hodných dítek. I vybídne je, aby tuto nebeskou Matku dětinně milovaly a k ní se utíkaly ve svých potřebách a modlily se k ní za rodiče, bratříčky, sestřičky, říkajíce často a zbožně, hlavně ráno a večer, »Zdrávas Maria« spolu s »Otčenášem«.

6. *vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího,*

7. *odtud přijde soudit živých i mrtvých;*

8. *věřím v Ducha Svatého,*

9. *svatou církev obecnou, svatých obcování,*

10. *odpuštění hříchů,*

11. *těla vzkříšení a*

12. *život věčný. Amen.⁽¹⁾*

HLAVA II.

TEXT KATECHISMU.

Jest Bůh?⁽²⁾

Ano, Bůh jest; jest nejčistší a nejdokonalejší duch; stvořil všechno, co jest na nebi i na zemi.⁽³⁾

Kde jest Bůh?

Bůh jest na nebi, na zemi, je všude.

Proč tě stvořil Bůh?

(¹) Zde jest vyložiti krátce, jak povstalo vyznání víry, jeho důležitost a jeho význam vůbec a zvlášť. Kdyby bylo dítěti příliš únavné naučiti se »Věřím v Boha« z paměti, hledme mu je jenom vyložiti a potom mu je předříkávat slovo za slovem jako při vyznání víry.

(²) Důvod této otázky jest vzat z listu sv. Pavla k Židům z kap. 11. v. 6.: »Bez víry nelze líbiti se Bohu, neboť ten, jenž přistupuje k Bohu, musí věriti, že Bůh jest a že odplácuje těm, kteří ho hledají.« — Učitel nechť hledí, zdali by nejen slova odpovědi, nýbrž i otázky mohly býti prostší a přístupnější chápavosti dítek.

(³) Zde jest vylíčiti ovšem se zřetelem k chápavosti dětí stvoření z ničeho všech bytostí (věcí) viditelných i neviditelných, andělů, země, lidí; a potom pád andělů, aby děti měly pojem andělů dobrých a zlých.

Bůh mě stvořil, abych ho poznával, jej miloval, jemu sloužil v tomto životě a po něm přišel k němu do nebe.⁽¹⁾

Jak trestá Bůh ty, kteří ho v tomto životě nemilují a jemu sloužiti nechtějí?

Bůh trestá ty, kteří ho nemilují a jemu sloužiti nechtějí, v pekle⁽²⁾ (= peklem).

Jest jenom jeden Bůh?

Jest jenom jeden Bůh, ale v Bohu jsou tři osoby. — Jmenují se Otec, Syn a Duch Svatý. Otec je jedna osoba, Syn je jiná osoba, Duch Svatý je také jiná osoba. Ale Otec je pravý Bůh, Syn je Bůh, Duch Svatý je Bůh.

Která z těch tří Božích osob stala se člověkem?

Druhá Boží osoba, Syn, stala se člověkem.⁽³⁾

Jak se Syn Boží stal člověkem?

Syn Boží se stal člověkem takto: narodil se z P. Marie.

Proč se Syn Boží stal člověkem?

(¹) Vylož několika slovy, co jest nebe, kde se bude duše radovati s Ježíšem Kristem, s nejbl. P. Marií, s anděli a svatými v plné a dokonalé blaženosti.

(²) Tu vylož opět, co jest peklo — místo trápení. kde napřed jen duše sama, ale potom i s tělem spolu s ďáblem a ostatními zlými duchy zbavena blaživého patření na Boha. bude trápená ohněm věčným.

(³) Vypravuj o posláni Archanděla Gabriela k nejbl. Panně Marii, o narození Ježíškově v Betlémě, o jeho zjevení a o ostatních událostech z jeho dětství, o třicetiletém skrytém životě jeho v Nazaretě, jímž dal Pán Ježíš podivuhodný příklad pracovitosti a poslušnosti všem dětem. Aby tyto věci dětem vštípil, může učitel použiti církevních svátků, dětem již známých.

Syn Boží se stal člověkem, aby nás vykoupil, vysvobodil od hříchu a abychom přišli do nebe.

Jak se jmenuje Syn Boží jako člověk?

Syn Boží jako člověk se jmenuje Ježíš Kristus.

Jak nás vykoupil Pán Ježíš od hříchu?

Pán Ježíš nás vykoupil od hříchu takto: umřel za nás na kříži, potom vstal z mrtvých a vstoupil na nebe, a tam sedí na pravici Boha Otce a odtud přijde soudit živé i mrtvé.⁽¹⁾

Kde je Pán Ježíš jako Bůh a jako člověk?

Pán Ježíš je jako Bůh a jako člověk v nebi a ve svaté hostii. Je to jeho svaté tělo.

Co jest nesvatá (neposvěcená) hostie?

Neposvěcená hostie jest jenom chléb.

Co jest ve svaté hostii?

Ve svaté hostii je živé a pravé tělo Pána Ježíše. Je tam Pán Ježíš jako člověk i jako Bůh.⁽²⁾

(1) Promluv o tajemství našeho vykoupení, o utrpení a smrti Ježíše Krista na kříži, o jeho zmrtvýchvstání, nanebevstoupení, příchodu k soudu, aby soudil živé i mrtvé a dal každému odměnu nebo trest, podle toho, co si zasloužil. Toto všechno přestál Pán Ježíš z lásky, kterou měl a dosud má k lidem, kteří jej tedy za to mají milovati, obzvláště však dítky, v kterých Pán Ježíš má zvláštní zálibu.

(2) Toto nejhlubší tajemství naší sv. víry může učitel vykládati takto: »Při mši sv. před tím, nežli kněz řekne slova proměny, jest hostie jen chléb; po těchto slovech však není již to chléb, nýbrž P. Ježíš pod způsobou chleba, jako Bůh i jako člověk. Totéž vylož o víně. Pán Ježíš ustanovil Nejsv. Svátost při poslední večeři, aby se mši sv. obnovovala nekrvavě krvavá oběť kříže, aby mezi lidmi ve svatostánku přebýval (jsa zároveň oslaven v nebi)

Přichází Pán Ježíš ve svaté Hostii také k nám a kdy?

Pán Ježíš přichází ve Svaté Hostii také k nám a to, když Svatou Hostii jíme.

Jak se tomu říká?

Tomu se říká svaté přijímání.

Chtěl bys jíti k prvnímu sv. přijímání?

Ó ano, chtěl bych velice rád.

A proč tak toužíš jíti k svatému přijímání?

Toužím tolik po prvním sv. přijímání, poněvadž Pán Ježíš mne miluje a touží přijíti ke mně; a já také mám rád P. Ježíše a proto toužím, abych ho přijal.

Kolik věcí je potřebí, abys hodně P. Ježíše přijal?

Abych hodně Pána Ježíše přijal, je potřebí tří věcí:

1. abych měl milost Boží,
2. abych nejedl ani nepil od půlnoci před svatým přijímáním,
3. abych se zbožně připravil a potom poděkoval.⁽¹⁾

Čím ztrácí pokřtěný člověk milost Boží?

a aby se s námi spojoval ve sv. přijímání. Tuto záruku božské lásky nemáme pouštěti z paměti; a proto jsme povinni bývati na mši sv. alespoň o nedělích a svátcích zasvěcených s myslí pozornou a s pobožností, s jakou bychom byli bývali přítomni na hoře Kalvárii u kříže Ježíšova, když on umíral; máme navštěvovati s opravdovou zbožností mysli i srdce Nejsv. Svátost, která se ve svatostánku v kostelích přechovává; máme konečně často, aspoň o nedělích a zasvěcených svátcích hodně a zbožně přistupovati ku svatému přijímání.

⁽¹⁾ Po výkladu o první podmínce vylož učitel něco o milosti a ctnosti a pouč dítky o nutnosti naprosté lačnosti k sv. přijímání. Konečně uč je několika úkonům přípravy a díkučinění; čti jim je zvolna a dej opakovati slovo za slovem.

Pokřtěný člověk ztrácí milost Boží těžkým hříchem.

Která svátost vrací nám milost ztracenou?

Milost ztracenou vrací nám svátost pokání.

Kolik věcí musíš dělat, abys hodně přijal svátost pokání?

Abych hodně přijal svátost pokání, musím dělat pět věcí:

1. zpytovat svědomí,
2. litovat hříchů,
3. slíbit polepšení,
4. vyzpovídat se z hříchů,
5. vykonat, co mi kněz uloží (za pokání).⁽¹⁾

Chceš přijmouti i svaté biřmování?

Ano, chci přijmouti svaté biřmování: ono mi dá milost Ducha Svatého, abych po křesťansku byl živ.⁽²⁾

Co slíbíš Pánu Ježíši v den svého prvního svatého přijímání?

V den svého prvního sv. přijímání slíbím Pánu Ježíši, že budu chodit na mši svatou a k svatému přijímání aspoň každou neděli a v zasvěcené svátky a budu-li moci i častěji; kromě toho, že budu pilně chodit i dále do školy na celý katechismus.

⁽¹⁾ Pouč o jednotlivých podmínkách, vylož, co je hřích těžký a lehký podle desatera přikázání a podle hlavních hříchů a vzbuzuj s malíčkými lítost, jak je uvedena s jinými věcmi na konci katechismu.

⁽²⁾ Nepřijímají-li děti sv. biřmování spolu se sv. přijímáním, může tato otázka být vynechána. Jinak je třeba krátkého, lehkého a případného poučení o účincích této svátosti a o nezrušitelném znamení vojína Kristova, jež vtiskuje.

HLAVA III.

ÚKONY PŘED SV. PŘIJÍMÁNÍM A PO NĚM.

§ 1. Před sv. přijímáním.

VÍRA.

Věřím pevně, můj Ježíši, všechno, čemu mne ve sv. církvi učíš; a zvláště tomu věřím, že's opravdu ve Svaté Hostii . . . klaním se Ti.

NADĚJE.

Můj Ježíši, doufám, že mi dáš život věčný, svou milost a všechno dobré; vždyť jsi to slíbil a jsi neskonale dobrotivý.

LÁSKA.

Miluji Tě, můj Ježíši, z celého srdce svého, ze vši mysli své, ze vši síly své, protože jsi nekonečně dobrý.

LÍTOST.

Bože můj, lituji hříchů svých, nejen proto, že pro ně trestu zasloužím, ale hlavně, že jsem urazil Tebe, Otce nejvyššího dobrého.

POKORA.

Ach, Pane, já jsem jen ubohý tvor Tvůj, plný béd a hříchů — nejsem hoden, abys přišel ke mně.

• TOUHA.

Ó Ježíši, po Tobě touží vroucně duše má: přijď již a neváhej!

§ 2. Po sv. přijímání.

KLANĚNÍ.

Ó Ježíši, klaním se Ti, kořím se, divím se a žasnu nad Tvou dobrotou!

DÍKY.

Ó Ježíši, neumím a nedovedu Ti poděkovati; proto Ti podávám poděkování Panny Marie, svatých andělů, všech svatých v nebi a všech tvorů na zemi, kteří Tě milují!

OBĚTOVÁNÍ.

Ó Ježíši, Ty's mně dal Sebe; já nyní sebe celého dávám Tobě: svůj rozum, srdce, smysly těla a všechno, co budu konati i trpěti, všechno to Ti dávám.

PROSBY.

Ó Ježíši, Ty's všemohoucí a máš mě tak rád! Ach, vyslyš mé ubohé modlitby! Dej mi Svou milost, které tolik potřebuji! Uděl mi svou lásku a všechny svaté ctnosti! Zachraň mě od hříchu a od nebezpečí světa; podpírej mou slabost; přispěj mi v každé nesnázi; dej, abych byl vždy hodné dítě a zůstal Ti věrný; nedej, abych se od Tebe odloučil!

NB.: Ty úkony, vyňaté z dílka kard. Gennariho (Sull'età della prima Comunione dei fanciulli) nepřesahují ani chápavost ani fysickou schopnost dětí; mohou je opakovati, když jim byly vyloženy, slovo za slovem po učiteli před sv. přijímáním a po něm. Bylo by dobře, naučiti se vzbuzení lítosti nazpaměť pro sv. zpověď.

OBSAH:

	Strana
VĚNOVÁNÍ	III.
ODPUSTKY pro den prvního sv. přijímání .	IV.
LIST kard. Gasparriho	V.
Úvod	VII.
PŘEDMLUVA: Pius X. a Dekret »Quam singulari« . .	I

DÍL I.

Dekret posv. kongregace sv. Svátosti 28. srpna 1910	5
---	---

DÍL II.

Krátký výklad dekretu.

HLAVA 1.: Historické a věroučné podklady dekretu .	17
» 2.: Část obsahující předpisy dekretu	23
Článek I. Který věk se požaduje a postačuje k prvnímu sv. přijímání	23
„ II. Jaké vědomosti má mít k němu dítě	32
„ III. Na koho spadá závazek z příkazu o zpovědi a sv. přijí- mán dítek	40
„ IV. Společné, časté a denní přijímání dítek	48
„ V. Zpověď, rozhřešování, zaopatřování, poslední pomazání a pohřeb dětí	54
ZÁVĚR: Sv. Otec Pius XI. a dekret	58

DÍL III.

Nástin katechismu.

HLAVA 1.: Znamení kříže, Otčenáš, Zdrávas, Věřím v Boha	60
» 2.: Text katechismu	62
3.: Úkony před sv. přijímáním	67
Úkony po sv. přijímání	68
